

Viherympäristö

ympäristösuunnittelun,- rakentamisen
ja -hoidon ammattilehti

5 | 22

13,00 €

RAJAKAUPUNKI
TORNIO

Green Flag Award:

VOITTAJAPUISTOT

POHJOINEN ULOTTUVUUS

- Äärevät olot ja ilmastonmuutos

Iseki -leikkurit teholuokat 20-50hv

**PATENTOITU
NELIPYÖRÄJOUSITUS**

**Leikkuunopeudet
jopa 20km/h**

Belrobotics
THE GRASS MASTERS

**Maailman tehokkain robottileikkuri.
Toiminta-alue 75 000m²!**

Jälleenmyyjät:

Kuopio/Itä-Suomi: Veljekset Heiskanen Oy

Turku/Varsinais-Suomi: Kone-Viitasalo Oy

raymo
ELECTRIFYING

**Radio-ohjatut
rinneleikkurit**

KYSY LISÄÄ!

020 7458 600

JT J-TRADING
SINCE 1982

www.j-trading.fi

Lapin lukuja

teksti: LIISA HYTTINEN, kuva: LAPIN MATERIAALIPANKKI / KAKSLAUTTANEN

Vaikka koko Suomea pidetään pohjoisena maana, niin Lappi on maasamme pohjoisen ulottuvuuden luonteenomaisin alue. Lapin maakunta on Suomen suurin yli 100 000 neliökilometrin pinta-alallaan. Maakunnan muodostavat 21 kuntaa. Rovaniemi on Lapin keskuskaupunki.

Enin osa Lapista sijaitsee pohjoisen napapiirin pohjoispuolella. Lapin elämä on sopeutunut subarktiseen ilmastoon, korkeuseroihin, kesän yöt-

tömään yöhön ja talven kaamokseen. Yötön yö kestää Utsjoella 72 vuorokautta ja kaamos 53 vuorokautta. Keskilämpötila vaihtelee heinäkuun noin 13 asteesta tammikuun noin 14 pakkasteeseen. Lämpötilat ovat heinäkuussa noin viisi astetta viileämpiä ja pakkaset kymmenisen astetta kireämpiä kuin Helsingissä.

Lapin nimikkokasvi on rinnenäityillä ja tunturikoivikoissa kasvava kullero. Maakunnan nimikkoeläin on poro,

joita elää maakunnassa noin 200 000 yksilöä eli kaksi yksilöä neliökilometriä kohden. Ihmisiä asuu alueella lähes yhtä monta, noin 176 000.

Vuonna 2019 Lapissa yöpyi 3,1 miljoonaa matkailijaa. Moni heistä lienee haaveillut muun muassa revontulien näkemisestä. Sodankylän kirkkedelta pohjoiseen pohjanpalon bongaaminen onkin melko todennäköistä: taivas loimuaa siellä keskimäärin useammin kuin joka toinen yö.

Sisälllys 5|22

- 16 VIIHTYISÄ, VIHREÄ, POHJOINEN TORNIO**
Toimittaja Eeva Vänskä yllättyi rajakaupungin
vehreydestä.
- 22 MERKKIPAIKOILLA**
Kaapin Jounin, Raja-Joosepin ja Välimaan tiloilla
vaalitaan saamelaishistoriaa ja luontoa.
- 26 REITTEJÄ PERUS-PIRKOILLE**
Lapin upeat maisemat aukeavat polkupyöräillen.
- 30 SOLEKKO TEHÄ**
Pohjoisessa ponnistellaan yhdessä
kohti kestäväää tulevaisuutta.
- 36 KAIKKIEN KUHASALO**
Joensuun suurin lähivirkistysalue uudistettiin.
- 39 LUMO-OHJELMA VALMISTUI PIRKANMAALLA**
Luonnon monimuotoisuus otettiin
hallintaan maakunnan tasolla.
- 42 TRÄSKÄNDAN KARTANOPISTO**
Puutarhan historiaa Aurora Karamzinin jäljillä.
- 48 TERVEYTTÄ PUILLE!**
Euroopan puita vaivaavat hankalasti torjuttavat
kasvintuhoojat.
- 54 UUTTA AJATTELUA KATUSUUNNITTELUUN**
Oslossa asetettiin jalankulku ja pyöräily etusijalle.
- 57 GREEN FLAG AWARD VOITTAJAPUISTOT**
Kurkistamme 12 upeaan puistoon.

Vakiot

- 3 TEEMAN TAKAA**
7 PÄÄKIRJOITUS
8 UUTISTORI
**52 TUTKITTUA:
ISLANNIN KAUPUNKIPUUT
ILMASTONMUUTOKSESSA**
61 KOLUMNI: TUULA IHAMUOTILA
62 LUKEMISTO
64 OPI JA KOE

”Tornion vahvuutena on kyky olla ajan hermolla.”

Pirjo Kristo
hortonomi,
Tornion kaupunki
s. 16

Eeva Vänskä

”Islannin kaupunkipuut kokevat kovia ilmastonmuutoksessa.”

Anu Riikonen
vanhempi
asiantuntija,
MMT
s. 52

Pixabay

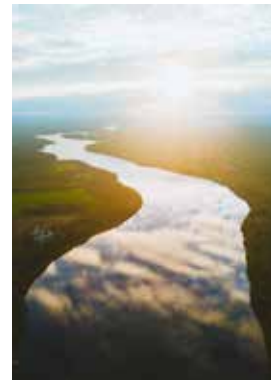
”Yhteinen näkemys GFA-tun-
nusta hakeneen puiston ansioista
syntyi keskustelemalla.”

Päivi Sundman
GFA-tuomari,
kaupunginpuutarhuri,
Riihimäen kaupunki
s. 57

GFA kuva-arkisto

Viherympäristö

Kannen kuva: Lapin materiaali-
pankki / Joonas Linkola

Viherympäristö-lehti, 30. vuosikerta
ISSN: 1237 – 0932

Julkaisija ja kustantaja

Viherympäristöliitto ry
www.vyl.fi
viherymparisto@viherymparisto.fi
www.viherymparisto.fi, www.vihreakirja.fi

Toimitus

Päätoimittaja Liisa Hyttinen
puh. 040 572 0299
liisa.hyttinen@vyl.fi

Taitto Puutarhaliitto ry / Agneta Järvenpää

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

puh.03 4246 5339
viherymparisto@atex.com
Tilauhinnat v. 2022 sis. 10 % alv
• kestopilaus 55 euroa
• vuositilaus 68 euroa
• opiskelijatilaus 34 euroa
• irtonumero 13 euroa

Ilmoitukset

Media Bookers, Hannu Pyykkö
p. 050 2250
hannu.pyykkö@mediabookers.fi
www.mediabookers.fi

ClimateCalc: CC-000084F1
PunaMusta Magazine

Kirjapaino

PunaMusta, Forssa 2022

Tämän lehden tilaajarekisteriä voidaan
käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin.

Nusser Connect

NUSSER
S T A D T M Ö B E L

Elpac Kalusteet

kalusteet.elpac.fi | 010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Nusser Monsa

Eeva Anundi

Palsa sulaa, naali palaa

Lapin luonnon ja kulttuurin ominaispiirteet ovat rakentuneet monelta osin arktisen ilmaston varaan, tai ainakin intensiivisessä vuorovaikutuksessa sen kanssa. Ilmaston muuttuessa luontokin muuttuu, ja muutokseen on myös ihmisten elinkeinojen ja toimintatapojen yhdyttävä.

Ilmastomuutos koettelee arktista aluetta ankarimmin, sillä se lämpenee kaksinkertaisella nopeudella koko maapallon keskimääräiseen lämpenemistähtiin verrattuna. Lapissa erityisesti talven keskilämpötila nousee, yhtenäiset pakkasjaksot lyhenevät ja kovan pakkasen päivät vähenevät.

Olosuhteiden nopea muutos ajaa arktisen luonnon ahtaalle. Eliöt, jotka jo valmiiksi pärjäävät monenlaisissa olosuhteissa, voivat hyötyä muutoksesta. Sen sijaan pitkään lumipeitteiseen aikaan ja ankariin pakkasiin sopeutuneet eliöt kärsivät, ja uudet eteläisemmät lajit valtaavat niiltä elintilaa. Yksi parhaillaan arktisessa ympäristössä näkyvistä muutoksista on ikiroutakummuista muodostuneiden palsasoiden romahtelu. Tämä muuttaa maisemaa, mutta myös tähän erikoislaatuiseen kasvualustaan sopeutuneiden lajien elinoloja.

Kaikki ei kuitenkaan muutu, ja joskus muutos on askel kohti entistä. Revontulet pysyvät, ja ympäristötyö jatkuu. Luonnonsuojelussa saavutettiin tänä vuonna merkittävä onnistuminen, kun Suomen pesimälajistosta 1990-luvulla hävinnyt naali palasi pesimään vanhalle pesäkummulle Enontekiöllä.

Teoilla on siis vaikutusta, mutta kuinka paljon? Muutos on joka tapauksessa niin kovassa vauhdissa, että se, mitä ymmärrämme arktisella, on mullistumassa.

Lisa Hyttinen

päätoimittaja

Liisa Hyttinen

95 000 puutarhavierasta

Elokuinen Avoimet puutarhat -tapahtuma keräsi ennätysyleisön. Porttinsa avasi päivän ajaksi yli 850 puutarhaa Ivalosta Hankoon. Tapahtuman teemana oli Puutarhat ilmastomuutoksessa. Ilmastomuutos aiheuttaa äärisäitä ja pidentää kasvukautta kasvattaen mm. satomääriä. Eteläisten lajien lisääntyminen ja nykyisten lajien haasteet muuttuvissa oloissa muokkaavat puutarhojen lajistoa.

Heidi Voolinen, WWF

Laamat petovahteina

WWF:n Luontoliivissä seurataan laamoja, joiden tehtävänä on suojella lammasmaata. Kokeilu on osa ympäristöministeriön rahoittamaa hanketta, jossa etsitään eläintiloille ratkaisuja rauhallisempaan rinnakkaiseloon suurpeitojen kanssa. Laumanvartijaeläinten käyttö voisi suojella lampaiden lisäksi myös uhanalaista sutta, kun vahinkoperusteille tappoluville ei olisi yhtä lailla tarvetta.

Liisa Hyttinen

LULUCF-muutokset eivät riitä

Suomen ympäristökeskuksen mukaan ilmastomuutoksen hillinnän ja monimuotoisuuden turvaamisen välistä yhteyttä voitaisiin tuoda vahvemmin päivitettyyn olevaan LULUCF-asetukseen. SYKE tutki mm. sitä, voiko monimuotoisuuden heikkenemisen talousmetsissä saada pysähtymään.

Pohjoisesta kehitetään kestävä matkailukohdetta

Visit Arctic Europe -hankkeen (VAE) tavoitteena on Pohjois-Skandinavian alueen kehittäminen yhtenäiseksi laadukkaaksi matkailualueeksi, joka on kansainvälisesti kilpailukykyinen ja tunnettu arktinen matkailukohde. Hankkeesta on meneillään toinen vaihe (VAE II), jonka keskeinen tavoite on kasvattaa matkailuyritysten kannattavuutta, luoda uusia ympärivuotisia työpaikkoja sekä lisätä mahdollisuuksia yrittäjyyteen ja investointeihin arktisella alueella. Hankkeen pyrkimyksenä on rajat ylittävän verkostoitumisen sekä kaupallisen yhteistyön vahvistaminen, jotta Visit Arctic Europe -aluetta voidaan entisestään kehittää ympärivuotiseksi korkealaatuiseksi kestävä kehityksen matkailukohteeksi.

"Ilmastomuutos on maailmanlaajuisesti matkailualan huolenaiheena ja erityisesti meillä täällä pohjoisessa. Kestävä kehitys on ollut keskiössä jo vuosia yritysten ja alueiden toimenpiteissä. Myös matkailijoiden tietoisuus ja sitä myöten vaatimukset palveluntuottajia kohtaan on lisääntynyt. Matkailijoiden haaveillessa ja hakiessa tietoa matkakohdeesta 72 prosenttia arvioi matkakohdetta ja sen palveluja valintaprioriteettinaan kestävä kehitys. Jos he näkevät epäkohtia asiassa, antavat he palautetta, joka ohjaa yritystä", kertoo hanketta johtava **Rauno Posio**.

Posion mukaan matkailijat kokevat pohjoismaat ja erityisesti Arktisen Euroopan matkailukohteet maailman johtavina vastuullisen matkailun kohteina. Energiaratkaisuja uudistetaan kestävyys edellä, ravintoloissa käytetään mahdollisimman paljon paikallisia raaka-aineita ja kierrätys sekä kestävät materiaalit ovat olleet jo pitkään suosiossa.

"Tilanteeseen ei voi kuitenkaan tuudittautua vaan kehittämistä tulee jatkaa. Yrityksissä tilanne on jo kohtalaisen hyvällä tolalla, mutta kunnalliset ja maakunnalliset toimenpiteet tulee olla keskiössä."

Matkailun sesongit muutoksessa

Ilmastomuutos tulee vaikuttamaan rajulla kädellä arktisella alueella. Vahvan talvisesongin ennakoidaan lyhenyvän ja olosuhteet talvisille matkailutuotteille ovat jo nyt epävarmat. Yli 120 arktisella alueella toimivaa matkai-

Lapin materiaaliopankki / Iiro Kerkeä

Hyvinvoiva luonto on elämisen ehto Lapin matkailualalle. Merkityt retkeilyreitit säästävät maastoa kulumiselta.

Rauno Posio
hankejohtaja,
VAE II -hanke

”Kestävyys ja vastuullisuus tulevat korostumaan entisestään kaikessa tekemisessä.”

lualan yritystä sekä järjestöjä, kunnallisia ja alueellisia toimijoita koonnut VAE II -hanke keskittyi aktivoimaan yrityksiä luomaan palvelutuotteita lumettomalle ajalle ja matkanjärjestäjiä markkinoimaan syyskesä. Vastuullisuuteen panostetaan, mutta hiilineutraaliuteen ei vielä päästä, sillä matkailijat saapuvat kohteeseen pääsääntöisesti lentäen.

”Onneksi myös lentoliikenteessä otetaan harppauksia oikeaan suuntaan. Sähkölentokoneiden kehitys on varmaan seuraava merkittävä askel.”

Myös luontokadon jarruttamiseksi toimitaan. Metsähalli-

tuksen rooli merkittyjen ja huollettujen luontoreittien rakentajana on ollut Posion mukaan merkityksellistä. Kun alueella on selkein opastein merkitty huollettu reitti, matkailijavirrat pysyvät reiteillä eivätkä vaeltele valtoimenaan luonnossa.

”Koulutetut oppaat tuntevat luonnon ja sen herkkyyden, eivätkä esimerkiksi lähesty matkailijoiden kanssa pesimäaikaan alueita, joilla he saattaisivat häiritä eläimiä.”

Korona yllätti

Koronarajoitukset aiheuttivat lähes täydellisen matkailun pysähtymisen.

”Vuonna 2020 alueen matkailuyrittäjät ja aluetta markkinoivat matkanjärjestäjät yhteistyössä VAE II -projektin kanssa tekivät töitä todella rajusti saadakseen jo syksyn 2020 matkailijavirrat selkeään nousuun.”

Koronan iskiessä koko voimallaan taktinen markkinointi oli kuitenkin syytä ajaa alas ja muuttaa ”dream now, travel later” -viestinnäksi. Talvi 2021-2022 osoitti, ettei VAE-alueen vetovoima ole kadonnut, vaan kiinnostus aluetta kohtaan jopa kasvanut.

”Nyt odotamme mielenkiinnolla, miten viestimme syksyseason mahdollisuuksista on saavuttanut matkailijat, ja kuinka paljon heitä on tuotekehityksen ja markkinointitoimien tuloksena saapumassa alueelle.”

OIKAISU Edellisessä numerossa julkaistun Puukiepeilyn parhaat -artikkelissa kerrottujen tapahtuman sponsorien luettelosta puuttui Stara.

Paljain jaloin luontoon

Lahden kaupunki pilotoi kesällä planetaarista terveydenhuoltoa. Planetaarisen terveyden käsite tarkoittaa sitä, että ihmisen terveys ja ympäristön tila ovat riippuvaisia toisistaan. Ympäristön vaikutus terveyteen on todistettu tutkimuksissa: Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan lähes yksi neljäsosa maailman kaikista kuolemista on yhteydessä ympäristötekijöihin. Lahden kaupungin järjestämässä pilotissa testattiin planetaarisen terveydenhoidon oppeja kesän aikana. Viisi eri elämäntilanteissa olevaa lahtelaista noudatti planetaarista hyvän elämän reseptiä kesäkuusta heinäkuun loppuun. Reseptin takana oli Päijät-Sotessa työskentelevä, Suomen ensimmäinen Planetary Health -lääkäri **Hanna Haveri**. Osallistujien hiilijalanjälki sekä hyvinvoinnin taso mitattiin ennen kokeilua ja sen jälkeen. Mittauksessa hyödynnettiin muun muassa Sitran hiilijalanjälkitestiä, Terveystalon hyvinvointia mittaavaa Nightingale-terveysindeksiä sekä diabetesriskiä mittaavaa pisteytystä. Paremmat valinnat saivat aikaan muutoksia kokelaiden fyysisessä ja henkisessä hyvinvoinnissa. Osallistujat laskivat uupumuspisteitään yhteensä 36 %. Ympäristön huomioiminen osana hyvinvointia laski osallistujien hiilijalanjälkeä keskimäärin 17 % ja terveellisempi arki näkyi 16 % kasvuna kokonaishyvinvoinnissa.

PLANETAARINEN RESEPTI

1

MÄÄRITÄ YKSILÖLLISET TARPEET

Reseptit sisälsivät yksilölliset suositukset liikuntaan, ravitsemukseen, parempaan luontosuhteeseen sekä oman asuinympäristön kehittämiseen ja hyödyntämiseen.

2

VILLIYRTTIÄ LEIVÄLLE

Ohjeissa korostuivat pienet arkiset valinnat, kuten juuston korvaaminen lähiluonnosta poimituilla villiyrteillä.

3

PALJAIN JALLOIN LUONTOON

Tärkeää on myös luontoyhteyden ylläpitäminen esimerkiksi paljasjalkakävelyn avulla tai luonnontilaisen niityn rakentamisella takapihalle.

Suomen paras lähiö

Turun Jyrkkälä edustaa Suomea kilpailussa, jossa etsitään Pohjoismaiden parasta asuinalueetta. Jyrkkälää on kehitetty viime vuosina intohimoisesti yhteisölliseksi asuinalueeksi ja työ tuottaa tulosta. Viime vuonna Jyrkkälä sijoittui valtakunnallisessa asukastytyväisyyskyselyssä ykkössijalle. Voittajan valinnassa kiinnitetään huomiota siihen, missä määrin ihmiset, arkkitehtuuri, toiminta ja luonto luovat yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä rakentavat turvallisuuden ja hyvinvoinnin tunnetta.

Reijo Telaranta

KOY Jyrkkälänpolku

Kymmenen kertaa Suomen luonnon juhlaa

Suomen luonnon päivää juhlittiin tänä vuonna jo kymmenettä kertaa. Lauantaina 27.8. vietetty juhlapäivä näkyi eri puolilla Suomea järjestettyinä tapahtumina. Päivän avasi ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo Metsähotelli Kiljavassa. Suomen luonnon päivää edelsi Puunhalausviikko ja se sai jatkoa Nuku yö ulkona -tapahtumasta.

Maanmittauslaitos

Vähäpäästöisempi kivi

Ruduksen CEVO-pihakiven päästövähennys on 57 % verrattuna vuonna 2020 valmistettuihin tuotteisiin. Päästövähennykseen on päästy korvaamalla osa sementistä vähäpäästöisillä sideaineilla. Rudus lupaa tuotteen olevan laadultaan ja ulkonäöltään tavanomaista kiveä vastaava. Betonisia pihakiviä käytetään Suomessa noin kaksi miljoonaa neliömetriä vuodessa, joten potentiaali päästöjen alentamiseen on merkittävä.

Rudus

Paikkatieto tarkentuu

Maanmittauslaitoksen tutkimusasema tekee teknologiaharppauksen ottaessaan käyttöön uusia mittalaitteita, jotka tuottavat paikkatietoa jopa millimetrien tarkkuudella. Uudistukset ovat kriittisen tärkeitä luotettavan paikkatiedon ylläpitämiseksi ja varmentamiseksi sekä alan perustutkimukselle. Tarkkaa paikkatietoa tarvitaan myös ilmastomuutoksen vaikutusten arviointiin sekä liiketoimintaan älyliikenteestä metsätalouteen.

Pihabay

Istuhan kiireemmäs aekoo

Pyhäsalmlaisen Timo Nevalaisen veistos Istuhan kiireemmäs aekoo voitti vuoden 2022 Maaseudun Sivistysliiton järjestämän karhunveistokisan yleisöäänestyksen. Kilpailun mukanaan tuoma näkyvyys herättää kiinnostusta ja tuottaa mukavasti tilaustöitä. "Penkkityyliä tilaustöitä on kyselty kilpailun jälkeen", Nevalainen kertoo.

Eija Irene Hiltunen

Kiertotalouden parhaat

Viisi parasta kuntien kiertotaloustekoa on valittu. Ykköseksi ylsi Tampereen infrahankkeiden kiertotaloutta tukeva hankintamalli. Kunniamaininnan saivat Lounais-Suomen Jätehuollon poistotekstiilien kierrätys, Lahden kaupungintalon peruskorjaus, ruokahävikin vähentäminen kouluissa ja päiväkodeissa Joensuussa (Polkka oy) sekä esimerkiksi hyönteishotellien rakentamista sisältävä kiertotalousopetus Riihimäen kouluissa.

AVANT®

Tehokas monitoimikone viherrakentamiseen

Avant-kuormaaja tehostaa viherrakentamista ja tekee työstä miellyttävää.

Kun käytät työlaitteita monipuolisesti, hoidat yhdellä Avantilla useiden eri koneiden työt: maansiirrot ja materiaalien siirtämisen, laastaamisen ja purkamisen, kaivamisen, tasoittamisen, jyrsimisen,

päällystämisen, lakaisun ja nurmikon leikkaamisen.

Kompakti Avant on runkorakenteensa ansiosta hyvin ketterä, ja työskentely ahtaissa tiloissa onnistuu. Kuormaajan kuljettaminen perävaunulla on kätevää ja säästää aikaa. Saatavilla seitsemän eri mallisarjaa.

**Lyömätön
hinta-tehosuhde**

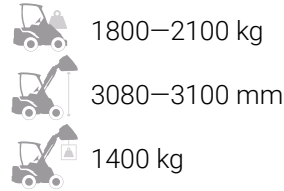
alk. 26 348 € alv 0 %

**Reilusti voimaa sekä
ajoon että työlaitteelle**

alk. 34 145 € alv 0 %

**Tehoa, mukavuutta
ja monipuolisuutta
ammattilaisille**

alk. 41 464 € alv 0 %

**Suurin ja
vahvin Avant**

alk. 59 285 € alv 0 %

Avant-kuormaajat ja -työlaitteet

Avant Tecno Oy
Puh. (03) 347 8800 | myynti@avant.fi
Ylötie 1, 33470 Ylöjärvi

WWW.AVANT.FI

Viherpäivät & tekniikka

Jyväskylän Paviljonki 8.-9.2.2023

Seminaariohjelma

Maksuttomat
Viherpäivien pre-
seminaarit järjestetään
7.2.2023!

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
www.viherpaivat.fi

TIISTAI

7.2.2023

Pre-seminaarit

12.00-14.00

Viherympäristöliiton ja Rakennusteollisuuden yhteistyöseminaarit "Ei enää jätettä"

Viherympäristöliitto ry ja Rakennusteollisuus ry tiivistävät yhteistyötään. Pre-seminaarissa esitellään Viherympäristöliitto ry:n ja Rakennusteollisuus ry:n välistä yhteistyötä sekä järjestetään ensimmäinen seminaari kansallisen Ei enää jätettä (EEJ) -asetuksen esittelyllä ja keskustelutilaisuudella.

14.00-16.00

Maiseman tietomallintaminen

Maisemasuunnittelun tietomallintamista käsittelevä seminaariosuus koostuu kolmesta osasta. Alustuksena toimii tietoisku, jossa käydään läpi tietomallien perusteita, vallitsevia ohjeita ja tulevaisuuden näkymiä. Osassa kaksi tutustutaan suunnittelijoiden esimerkkihankkeisiin ja niiden tietomalliprosessiin. Ohjelman lopuksi on tietoa eri ohjelmistoista, joita voi hyödyntää maisemasuunnittelun tietomallintamisessa, sekä varattu aikaa kuulijoiden kysymyksille.

16.00-18.00

Osaamispalvelut ja työhyvinvointi

Miten työntekijöiden osaamista ja työhyvinvointia kehitetään työpaikoilla? Jatkuvan oppimisen uudistuksen (OKM 2019-23) tavoitteena on kehittää ja uudistaa ihmisten osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa sekä vastata työelämän muutoksista johtuviin osaamistarpeisiin. TYÖ2030 ohjelman tavoitteena on mm. parantaa työhyvinvointia. Pre-seminaarissa käsitellään JATKUMO-hankkeen tuottamia, uusia, testattuja toimintamalleja ja työkaluja työntekijöiden osaamistarpeiden kartoitukseen sekä työhyvinvointin kehittämiseen.

18.00-19.00

Vuoden Ympäristörakenne -kilpailun 2022 voittajan julkistamisseminaari

Vuoden ympäristörakenne -kilpailu on jo yli 30 vuoden ajan edistänyt viheralan tunnettua ja arvostusta. Kilpailussa on nostettu esiin korkeatasoisia ympäristökokonaisuuksia, joissa hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella on luotu esteettisesti ja toiminnallisesti kestävä, hyvää ympäristöä. Nyt on jälleen aika julkistaa Vuoden ympäristörakenne -kilpailun voittaja kolmen finalistin joukosta.

Viherpäivät & tekniikka

Jyväskylän Paviljonki 8.-9.2.2023

VIISAS, ÄLYKÄS, VIHREÄ -MUUTTUUKO TIETO TEOIKSI?

KESKIVIikko

8.2.2023

10.00 – 12.30

Tervetuloa Viherpäiville!

Viherpäivien vuodet -historiikki

Tutkittu tieto käytäntöön

Mitä tutkittu tieto on käytännössä, millaista on luotettava tieteellinen tieto? Mitä käytännön toimijoiden on tiedettävä tutkimustulosten jalkauttamisessa ja tulosten tulkinassa? Millaisen tiedon pohjalta voidaan ylimalkaan lähteä muuttamaan käytännön toimintatapoja?

Kyllin hyvä tieteellisen tiedon taso käytännön työelämän kehittämisessä

Tutkimustiedon jalkauttaminen viheralalla

Tutkimustuloksia viheralan käytäntöihin

12.30-15.00 Lounas ja Vihertekniikka-näyttely

15.00 – 17.00 Rinnakkaisluennot A ja B

Iltapäivä jakautuu kahteen teemaan eri luentosaleissa

Sessio A: Ravinnekierron ja lannoittamisen käytännöt

Maailman poliittisen tilanteen ja ympäristömuutoksen vaikutuksesta myös viheralalla joudutaan pohtimaan lannoittamisen käytäntöjä ja erilaisien ravinnekierrojen tehostamista puiston ja eri toimijoiden mittakaavoissa. Fosforin saatavuus tulee muuttumaan nyt perustettavien viheralueiden elinkaareissa ja ravinnehuuhtoutumat on saatava aisoihin, mutta samalla hyvä kasvu on varmistettava kulutuskestävyyden ja hiilensidonnän näkökulmista. Miten pystymme varautumaan tähän muutokseen?

Ravinteiden kierron periaate viheralan toiminnossa

Maaperä/kasvualusta kestävän ravinnetalouden perusta myös viheralalla

KESY nurmikko – mikä muuttuu?

Sessio B: Investing in Knowledge - Case studies of Landscaping

This session will discuss the importance and relevance of investment in education, research, projects, lifelong learning, innovation and dialogue between landscapers and landscape designers in the green sector. Many companies invest in education and research as part of their business strategy. This topic will be addressed through case studies, the Wonderwoods project in the Netherlands and the climate adaptation work of a Danish landscape construction company.

Program details and speakers will be published in autumn 2022.

17.00 Kuohuviinitarjoilu

19.00 Iltajuhla

Viherpäivät &
tekniikka

Jyväskylän Paviljonki 8.-9.2.2023

TORSTAI
9.2.2023

Uudistunut
Vihertekniikka-näyttely
avoinna:
8.2. klo 9.00-18.00
9.2. klo 9.00-15.00

9.30 – 11.30 Rinnakkaisluennot A ja B

Aamupäivä jakautuu kahteen teemaan eri luentosaleissa

Sessio A

Ekologisuus ja kestävyys pintaa syvemmltä

Nykykeskustelut vilisevät erilaisia kestävyteen ja ekologisuuteen liittyviä käsitteitä, joiden käyttö voi olla kuitenkin varsin suurpiirteistä. Ekologinen tuote tai toimintapa ei välttämättä ole lainkaan ekologinen. Viheralalla on mahdollisuudet terästä omaa rooliaan rakennusalan ekologisuuden ja kestävyden osajana.

Mitä erilaiset ekomittarit todella mittaavat?

Rakennusprojekteissa käytettävät ekosertifikaatit Leed, Breeam, Promise

Miten suomalainen viherkerroin tukee ekologisuutta tai kestävä viherrakentämistä?

Ihminen/käyttäjä vs. eko

Sessio B

Digital practises –hop, step and jump

Program details and speakers will be published in autumn 2022.

11.30–13.30 Lounas ja Vihertekniikka-näyttely

13.30 – 16.00

Ei koske minua! Vai koskeeko sittenkin?

Miten isot ilmiöt voivatkin yllättävästi koskea viheralan yksittäistä toimijaa? Miten työmaalla voidaan tahattomasti muokata tai jopa katkaista ravinteiden, veden tai hiilen kiertokulkuja? Miten voidaan työtapoja muuttamalla puolestaan tukea em. kiertokulkuja (ilman lisäkustannuksia)?

Veden kierto työmaakäytännöissä

Biodiversiteetti –tahattomat häiriöt viheralan toteutusketjussa

Miten hiilineutraalisuus määritellään? Miten mittarivalinta vaikuttaa tulokseen?

Malmin lentokentän rakentaminen –case Malmi

Viherpäivien yhteenveto ja päätöspuheenvuorot

* Ohjelmaa tarkennetaan syksyn 2022 aikana. Pidätämme oikeuden muutoksiin.

Viherpäivien sponsorit: Tieluiska Oy ja Avant Tecno Oy

Viihtyisä, vihreä, pohjoinen *Tornio*

Tornion ilmettä määrittää kaupunkia halkova Tornionjoki sekä pohjoinen sijainti rajakaupunkina. Yllättäen kaupunki näyttäytyy vihreänä ja vehmaana kaupunkiympäristönä, pohjoisuudesta huolimatta.

teksti: EEVA VÄNSKÄ,
kuvat: EEVA VÄNSKÄ JA PEPPI KRISTO

Kuvassa Tornion kaupungin 400-vuotisjuhlavuoden kunniaksi perustettu Teija ja Pekka Isorätyän Kojamo-veistos.

Torniossa voi nauttia luonnosta keskellä kaupunkia. Kaupunki puistoineen, saaristomerden alue sekä Tornionjoen varsi sijoittuvat Perämeren pohjukkaan. Jokirannassa on laajoja hoidettuja viheralueita ja ulkoilureittejä.

Ilmasto on pohjoisesta leveyspiiristä huolimatta edullinen. Tornion seutu kuuluu kasvillisuudeltaan keski-borealiseen vyöhykkeeseen. Tornion eteläiset osat taas kuuluvat rehevään letto- ja lehtokeskukseen, jossa on kalkkipitoinen maaperä.

LAAJA VASTUU

Tornion puistojen ja viheralueiden kunnossapidosta vastaa teknisten palveluiden kunnossapitoyksikkö. Puistomestarin sijainen, hortonomi **Pirjo Kristo** on itse torniolainen ja tuntee seudun hyvin.

Hän kertoo, että työnkuva on mielekäs, sillä se sisältää monipuolisia tehtäviä ja erilaisten ihmisten kohtaamista.

– Tässä työssä saa käyttää luovuuttaan ja sosiaalisia taitoja. On hienoa nähdä miten voi vaikuttaa kaupunkikuvaan esimerkiksi kesäkukkaistutusten suunnittelulla.

– Puistojen ja yleisten alueiden lisäksi vastuullemme kuuluvat uimarannat, matonpesupaikat, leikkipuistot sekä ulkoliikuntapaikat. Näiden lisäksi vastaamme osittain talvikunnossapidosta ja kenttien jäädytyksestä.

Leikkipuistoja on yhteensä 28 kappaletta ja keskusta-alueella 43 hoidettavaa viheraluetta. Työssä on viisi vakituista kunnossapitotyöntekijää puistomestarin lisäksi, sekä yli 40 kausityöntekijää. Toki keskustan ulkopuoleltakin löytyy vihreyttä

kaupunkilaisten iloksi.

Tornion kaupungin omalla puutarhalla työskentelee kaksi ammattitaitoista kasvihuonetyöntekijää, joilta saadaan näytävät kesäkatut istutuksiin. Kasvihuonetyöntekijät aloittavat työnsä maaliskuun puolessavälissä.

– Minulla on täysi luotto osaaviin työntekijöihimme. Kasvivaikutiset ovat myös ottaneet sydämen asiakseen työnsä, ja ovat tarkkoja siitä, miltä oma alue näyttää. He kaikki voivat olla työstään ylpeitä.

TYÖ JA TEKIJÄT

– Tornion vihreys perustuu pitkälle aiempien vuosien työhön ja siihen, että on osattu arvostaa viheralueita. Tulevaisuudessa olisi hienoa voida hoitaa viheralueita nykyistä laajemmalla alueella. Että uusille rakennettaville asuinalueille osattaisiin suunnitella vihreitä keitaita, joissa asukkaat voivat viettää yhdessä aikaa.

Haasteena on se, että aina kun vihreää alaa lisätään, se myös lisää hoitovelvoitteita.

– Meillä voisi olla enemmänkin työntekijöitä. Näen itse tulevaisuuden kannalta oleelliseksi, miten löydämme nuoria alan ammattilaisia viheralan töihin.

Kristo arvioi, että jatkossa nurmialueiden hoitamiseen saatetaan perustaa erillinen liikkuva yksikkö, jossa muutaman työntekijän porukka kävisi leikkaamassa esimerkiksi leikkipuistojen nurmikoita.

– Kiertelevä työporukka voisi valvoa eri toimipisteitä, ja näin voisimme keskittää muita voimia vähemmän liikkuvaan

Peppi Kristo

Puistomestarin sijainen, hortonomi Pirjo Kristo on työskennellyt aiemmin myös lähihoitajana. – Monipuolisesta taustasta on ollut itselle paljon hyötyä, sosiaalisia taitoja tarvitsee joka päivä.

Eeva Vänskä

Kausivakitainen **Minna Kunnari** työskenteli heinäkuussa Arboretumin juhla- ja valmisteluissa.

työhön.

Tornion vahvuutena on kyky olla ajan hermolla, sillä kaupungin puistotyö näkyy vahvasti sosiaalisessa mediassa. Näkyminen vahvistaa myönteistä mielikuvaa viheralan töistä ja Torniota työnantajana.

– Otamme mieluusti alaa opiskelevia meille töihin.

Tornio on siitä poikkeuksellinen, että valtaosa rakentamisesta ja metsänhoitotöistä tehdään omalla väellä.

– Käytämme toki joskus urakoitsijoita, mutta esimerkiksi omat metsurit kaatavat tarvittavat puut, ja meiltä löytyy myös kirvesmiestaitoisia rakentajia.

Voimavarana on myös työllistämistoiminta.

– Työllistämme pitkäaikaistyöttömiä, ja olemme löytäneet työhön kultakimpaleita, jotka ovat innostuneet ja motivoituneet työstä.

Viherala tuottaa hyvinvointia paitsi kaupunkilaisille, myös työntekijöille. Se tulee lisäpalkintona viihtyisän kaupunkiympäristön lisäksi.

– On myös hienoa työllistää koululaisia ja nuoria kesätöihin. Yleensä he ovat työssä kahden viikon jakson, mutta tarvittaessa olemme voineet pidentääkin työjakson pituutta.

POHJOISET OLOT

Millaisia vaikutuksia Tornion pohjoisesta sijainnista on viheralan töihin?

– Kausi on ensinnäkin lyhyempi kuin etelässä. Vihertyöt alkavat toukokuussa, ja jatkuvat syyskuulle asti. Joinakin kevätkausina on vaikea ajoittaa kausityöntekijöiden rekrytoinnit oikein, sillä jos on ollut paljon lunta, sen pitää sulaa. Sen jälkeen työt alkavat roskien keräämisellä, ennen kuin päästään muihin töihin.

Toisaalta pohjoisuus vaikuttaa niin, että kaupungissa pitää kiinnittää erityistä huomiota kasvivalintoihin.

– Suosimme kestäviä lajikkeita paikallisilta taimitarhoilta, jolloin tiedämme että kasvit menestyvät olosuhteissamme. Kasvatamme kesäkatut itse siemenistä tai taimista omassa taimitarhassamme. Lisäksi tilaamme taimia Simosta ja Torniolaakson taimitarhalla, joka on nykyään nimeltään Torniolaakson Puutarha & Unelmat.

Aiemmin kaupungin omalla puutarhalla kasvatettiin kesäkukkien lisäksi puita ja pensaita, mutta tästä osa-alueesta on luovuttu.

– Tosin tänä vuonna löysimme vielä pikkuherukoita Puutarhakadun kiertoliittymään omalta puutarhalla. Ne olivat vielä jäljellä aiempien vuosien pensaiden kasvatuksesta.

Tämän vuoden toinen poikkeus olivat pylväshaavat, jotka hankittiin Huutokosken taimistolta koristamaan kunnostettua kaupungintaltoa.

– Halusimme hankkia vähän isommat ja kestävät puut edustuspaikalle.

Esimerkkinä Tornion alueella viihtyvistä pensaista Kristo mainitsee koivuangervon (*Spiraea betulifolia*), jota on muun muassa Hallituskadulla.

JOEN RANNALLA

Kaupungin ilmettä hallitsee pitkälle Tornionjoki. Se on noin 500 kilometriä pitkä joki, jonka alajuoksu Ruotsin Pajalan

>

”Suosimme kestäviä lajikkeita paikallisilta taimitarhoilta.”

Teava Vänskä

Apteekkipuisto sijaitsee aivan Tornion keskustassa.

kunnan eteläpuolelta on ollut Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja vuodesta 1809.

Joen kupeessa, keskellä kaupunkia, sijaitsee Apteekkipuisto, jossa kelpaa käveleskellä. Puisto ylittää 7000 neliömetrin laajuiseksi nurmivaltaiseksi alueeksi. Käytävät on päällystetty kivituhkalla; myös kiveystä ja asfalttia on käytetty.

Apteekkipuiston keskellä on Jääkäripatsas, jonka ympäristö on kivetty. Penkeillä voi istahtaa ja viettää mukavaa kesäpäivää. Rannassa ihastuttaa Kojamo, valtava metallinen lohi.

– Joki vaikuttaa meidän työhömmä erityisesti keväällä, jos tulva nousee korkealle puistoihin. Silloin hoitotoimia ei päästä aloittamaan niin nopeasti kuin haluaisimme kauden alussa.

Tänä vuonna tulviminen oli vähäistä, mutta muutama vuosi sitten viheralueita jouduttiin suojaamaan säkeillä. Entä sitten valtakunnan rajan läheisyys, miten se vaikuttaa?

– Teemme yhteistyötä naapurikaupunki Haaparannan kanssa. Korona-aikana olemme etäkokoustaneet, mutta yhteyttä on pidetty säännöllisesti. Palavereita on joka kolmas kuukausi.

Victoriantori on vuonna 2011 valmistunut Tornion ja Haaparannan yhteinen rajatori. Kaupungit vuorottelevat sen hoitovuorossa.

– On hienoa saada uusia ideoita työhön puolin ja toisin. Rajan yli pääsee helposti vaikka kävellen. Ruotsin puolella on ehkä vielä enemmän piknik-kulttuuria kuin meillä, vaikka kyllä täälläkin Uitonrannassa osataan.

JUHLAN AIKA

Yksi hienoimmista viheralueista on Arboretum-kokoelma-

puisto Kallioputaan kaupunginosassa. Hämmästyttävän rehevän oloinen kolmen ja puolen hehtaarin alue kerää paikalle vihreästä nauttivaa kaupunkilaisia ja ihmetteleviä turisteja.

Puistossa on noin 200 puuta ja pensasta sekä melkein saman verran ruohovartisia kasveja. Arboretum on jaettu useisiin osiin: muun muassa yrttitarhaan, ruusutarhaan, havupuumetsään sekä kivikkotarhaan. Kesäisin Arboretumin henkilökunta antaa paikalla maksuttomia opastuksia.

Erityisesti tänä vuonna Arboretumissa tapahtuu, sillä puisto juhlii 35-vuotista taivaltaan. Heinäkuussa Arboretum-puiston pergola koristeltiin vanhoilla kuvilla ja lehtileikkeillä.

– Pidän Arboretumia merkittävänä alueena etenkin asukkaille. Alamme saada puiston vanhaan loistonsa. Voi ehkä ajatella, että 35-vuotisjuhla oli osaltaan loiston takaisin rakentamista, Pirjo Kristo luonnehtii.

Puistossa pidettiin myös muistelukokoukseen, jossa asukkaat saivat kertoa muistoja Arboretum-puistoalueeseen liittyen.

– Muistelutapahtuma sujui hyvin ja lämminhenkisesti. Juhla oli tärkeä alueen asukkaille, mutta puisto vetää puoleensa myös uusia perheitä ja turisteja, jotka etsivät ideoita omiin pihoihin ja puutarhoihin siirrettäväksi.

HAASTEITA JA TULEVA

Tornion vihertöissä käytetään puistomestari Henna Lauhikarin laatimaa vuosikelloa, jonka pohjalta työn suunnittelu on helppoa tehdä.

– Kasvukauden aikaisten töiden lisäksi meillä on joka vuosi projekteja, joihin on haettu isompaa rahoitusta. Tällaisia

Tornion kaupungilla on oma taimitarha, jossa kasvatetaan kaupungin istutuksiin tarvittavat kesäkuukat muun muassa tänne Arboretumiin.

ovat esimerkiksi jokavuotiset leikkikenttäkunnostukset ja tänä vuonna Arboretumin kunnostus, Länsirannan puistopolun leventäminen sekä koirapuiston rakentaminen, Kristo kertoo.

Koirapuiston toteutus on siirtynyt syyskaudelle, erilaisten materiaalien saatavuusongelmien vuoksi.

Puistomestarin sijaista huolettaa sen lisäksi osaavien henkilöiden löytäminen eläkkeelle siirtyvien viheralan ammattilaisten tilalle sekä ilkeältä, jota ei kuitenkaan onneksi ole kovin paljon. Kuitenkin siitä kärsi kuluneena kesänä myös upeaksi kunnostettu Arboretum ja jotkut leikki-puistot.

Pääsääntöisesti puistoista osataan kuitenkin nauttia niin kuin kuuluu ja viheralan työtä arvostetaan.

– Torniossa pääsee tekemään monipuolisesti viheralan töitä ja voi sitä kautta kehittyä eri osa-alueilla. Täällä työskennellessä on myös mahdollisuus vaikuttaa näkyvästi kaupunkiympäristöön ja ihmisten hyvinvointiin, Kristo toteaa.

Hän uumoilee, että parinkymmenen vuoden päästä Torniossa on siirrytty vihreämpään kalustoon, kun vielä tällä hetkellä sähkökoneita ei ole käytössä.

– Mielellään näkisin meillä myös viherkattoja ja -niittyjä kerrostalojen harjalla sekä uusia lähipuistoja rakentuvilla asuinalueilla. Kaikkiaan entistä monipuolisempaa vihreää kaupunkikuvaa.

Lupaavalta näyttää. ▼

Kirjoittaja on toimittaja ja Viherympäristö-lehden avustaja.

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

BETONIKIVIÄ

**Kotimaista kiveä
kaikenkokoisiin pihoihin.**

Pihakiveyksen ja laatoituksen asiantuntija

BETONILAATTA OY

➔ www.betonilaatta.fi

BETONIKIVIÄ

BETONIKIVIÄ

Mia Vuomajoki

Kaapin Jounin kenttä Lemmenjoen kansallispuistossa tarjoaa harvinaisia keto- ja ahonoidanlukkoja ja saamelaishistoriaa. Lampaat toimivat maisemanhoitajina.

Merkkipaikoilla

Niityt ja luonnonlaitumet ovat uhanalaisten kasvien koteja saamelaishistorian merkkipaikoilla. Metsähallitus huolehtii niistä Lapissa Kaapin Jounin, Raja-Joosepin ja Välimaan tiloilla.

teksti: PAULIINA KULMALA, SIIRI TOLONEN ja JOHANNA PEURANIEMI

kuvat: MIA VUOMAJOKI JA SEIJA OLKKONEN

Niityt ja luonnonlaitumet ovat monimuotoisia ja runsaslajisia, mutta samalla uhanalaisimpia elinympäristöjä - peräti neljännes Suomen uhanalaisista lajeista on täysin riippuvaisia näistä perinnebiotoopeista. Perinnebiotooppeja on jäljellä vain noin 1 % verrattuna 1800-luvun loppuun. Jäljellä olevat eivät säily ilman jatkuvaa hoitoa. Siksi Metsähallituksen suojelualueilla perinnebiotooppeja niitetään ja laidunnetaan noin 5000 hehtaarin alalla. Suurin osa niityistä ja laitumista on Lounais-Suomessa ja rannikolla. Lapin luonnonsuojelualueilla perinnebiotoopit ovat usein pieniä ja syrjäisiä, vanhan asutuksen ympärille muodostuneita

pihakenttiä.

Metsähallituksen Luontopalvelujen hoidossa on monia valtakunnallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita. Perinnebiotooppia, rakennusperintöä ja muinaisjäännöksiä hoidetaan kokonaisuutena. Tässä artikkelissa Metsähallituksen Luontopalveluiden asiantuntijat esittelevät kolmea kohdetta Lapissa. Kaikki ovat yleisölle avoimia paikkoja, joita Luontopalvelut ylläpitää myös virkistyskäyttöä varten.

KAAPIN JOUNIN KENTTÄ

Kaapin Jounin kenttä Inarissa Lemmenjoella on saamelaisen suvun vanha asuinpaikka. Jouni Aikio eli Kaapin Jouni

Mia Wuomajoki

Välimaan tilan pihapiiri vanhoine kodanpohjineen on suojeltu muinaismuistolaililla.

(1875–1956) oli rikas poronomistaja ja aikansa tunnetuimpia saamelaisia. Ennen Jounia paikalla asui kalastajasaamelainen Antti Juhaninpoika Morottaja eli Menes-Antti (1853–1907) vaimonsa ja lapsiensä kanssa. Kaapin Jouni hankki tilan ja muutti sinne vaimonsa kanssa vuonna 1905.

Poronhoito oli Aikion perheen pääelinkeino. Porojen lisäksi tilalla pidettiin muutamia lemmiä ja lampaita, kasvatettiin perunaa, metsästettiin ja kalastettiin. Tila oli asuttuna kevääseen 2004 asti, jolloin viimeinen Aikion suvun edustaja muutti pois.

Metsähallituksen Luontopalvelut alkoi hoitaa kenttää ja raivasi sen avoimeksi 2010–2011. Kentän niittämistä jatkettiin vuosittain, kunnes vuodesta 2016 hoito on toteutettu lammaspaimenviikoilla. Metsähallituksen suosituilla paimenviikoilla paimenet lomailevat kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelualueiden upeissa maisemissa ja huolehtivat laiduneläinten hoidosta. Kesän jälkeen lampaat palaavat omistajiensa luokse.

Kenttä on maakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu perinnebiotooppi, joka on enimmäkseen kuivaa ja tuoretta heinä- ja ruohoniittyä sekä kangasketoa. Niityllä kasvaa harvinaisia keto- ja ahonoidanlukkoja. Runsaita ovat mesimarja, heinätähtimö, rantatädyke ja kultapiisku. Huomionarvoisia lajeja ovat lisäksi muun muassa harmaakynsimö, nurmitatar, niittykullero, kellosinilatra ja keväthanhikki. Niityllä kasvaa myös hyvän tuoksuista niittymaarianheinää.

RAJA-JOOSSEPIN KENTTÄ

Parkanolainen uudisasukas Joosef Sallila eli Raja-Jooseppi (1877–1946) asettui Luttojoen törmälle kumppaninsa Matilda Lehiköisen kanssa 1910-luvulla. Jooseppi ja Tiltta saivat elantonsa poronhoidosta, helmestyksestä, metsästyksestä, kalastuksesta ja lehmien ja lampaiden pidosta.

Syrjäisestä sijainnista huolimatta Joosepin ja Tiltan luona vieraili helmenpyytäjiä, koltasaamelaisia, rajamiehiä ja muita erämaan kulkijoita. Jooseppi kävi kauppaa ja harjoitti kansanparannusta. Samalla törmällä asui myös helmenpyytäjä Heikki Huhti vuosina 1920–1924. Toisen maailmansodan aikana kentän läheisyydessä toimi suomalaisten kenttävartio. Joosepin uusi pirtti tuhoutui sodassa, mutta muut pihapiirin rakennukset säästyivät. Pirtin perustusten vieressä on neuvostojoukkojen kaivama taisteluhauta.

Raja-Joosepin pihapiiri on hyvin säilynyt esimerkki erämaa-asutuksesta Lapissa. Pihapiiriin kuuluu jokitörmään kaivetut, osittain maan sisään rakennetut kämpppä ja sauna. Lisäksi rakennuskokonaisuuteen kuuluu Huhti-Heikin kämpppä, navetta, lampola, aitta, heinäsuoja, maakellari, ulkouuni, kaivo ja kenttää ympäröivä aita.

Raja-Joosepin kentän arvokas ja suojeltu rakennuskokonaisuus sijaitsee luonnonsuojelualueella Urho Kekkosen kansallispuistossa. Rakennusten läheisyydessä on uhanalaista niittyajistoa. Kentällä on myös arkeologisia jäännöksiä toisen maail-

>

mansodan ajalta.

Suojelualueilla tehtävissä rakennusperintökohteiden restaurointitoissa korostuu suunnitelmallisuus, pienten tärkeiden yksityiskohtien huomioiminen ja yhteensovittaminen. Myös yhteistyö korostuu: Raja-Joosepin kentän restaurointia on käyty läpi yhdessä Museoviraston ja Saamelaismuseo Siidan asiantuntijoiden kanssa.

Restaurointityöt valmistuvat tämän vuoden aikana. Kunnostuksissa ovat Joosepin kämpän ja saunan katto-, seinä-, ja alapohja. Työn aikana puretaan 1980-luvulta peräisin olevia kreosoottikyllästettyjä puurakenteita ja korjataan vesikattorakenteita. Kreosootin takia myös avattu maaperä rakennusten välittömässä läheisyydessä tutkittiin maaperän saastumisen varalta.

Ennen töiden aloitusta urakoitsija, rakennusperinnön suunnittelija ja suojelubiologi tutkivat yhdessä aluetta. Näin varmistettiin paikat, joissa kasvillisuutta rasittavaa työskentelyä ja liikumista vältetään. Samalla tutkittiin, miten kaivettavien alueiden kunnatkerrokset irrotetaan, säilytetään ja palautetaan paikoilleen. Tutkimisen perusteella alueen herkkää kasvillisuutta päätettiin suojella suodatinkankailla työskentelyn aikana. Työpäivän päätyttyä suojaukset poistettiin, jotta kasvillisuutta vahingoittava peitteellisyysaika olisi hyvin lyhyt. Alueella liikuttavien työkonien kulku-urat suojattiin suodatinkainin ja vanerein, jotka poistettiin välittömästi koneiden liikuttelun jälkeen.

Metsähallitus aloitti Raja-Joosepin umpeenkasvaneen kentän kunnostamisen 1990-luvulla. Hoidon tavoitteena on sekä perinnebiotoopin, maiseman että kulttuuriperinnön ja vanhojen rakennusten hoito. Vuodesta 1999 lähtien kenttä on niitetty vuosittain. Niitto tehtiin ennen viikatteella, nykyisin työnnettävällä niittokoneella tai mönkijäniittokoneella. Kentän edustan saari on raivattu vuonna 2000 ja on taas raivauksen tarpeessa.

Hoito tuo tuloksia: kasvillisuus on muuttunut matalammaksi ja heinäisestä ruohoisemmaksi, ketojen osuus on kasvanut ja kentälle on ilmestynyt vaateliasta niittykasvillisuutta.

Pihakentällä on kangasketoa, kuivaa ja tuoretta heinäniittyä sekä pienruohotulvaniittyä. Arvokkainta lajistoa keto-, aho-, pohjan- ja suikeanoidanlukkua. Muita putkilokasvilajeja ovat mm. niittymaarianheinä, mesimarja, nurmitatar, siänkärsämö, kultapiisku, lapinlaukku, variksenmarja, kissankello ja kissan-käpälä.

VÄLIMAAN TILA

Saamelainen Anders Warsi perusti Utsjoen Tenon rannalle Välimaan tilan 1870-luvun alussa. Suku asutti tilaa vuoteen 1969 asti. Pihapiiri ja sen rakennukset edustavat Tenon alueelle tyypillistä rakennustapaa. Asukkaiden elanto perustui luonnonvarojen monipuoliseen hyödyntämiseen; kalastettiin Tenolla ja tunturijärvissä, metsästettiin riekkoja ja muuta riistaa, ja hoidettiin lampaita ja lehmii.

Alueen asutus on vanhastaan keskittynyt hyville kalapaikoille. Välimaan kentällä on lukuisia kodanpohjia, joissa on asuttu ennen tilan perustamista. Pihapiiri vanhoine kodanpohjineen on suojeltu muinaismuistolailla. Kentän niitto ja laidunnus on myös muinaisjäännösten hoitoa. Kun puut ja pensaat raivataan pois, kodanpohjat erottuvat paremmin, eivätkä puiden juuret

Seija Oikkarinen

Kaapin Jounin kentällä kasvaa muun muassa harvinainen ketonoidanlukkua.

vaurioita niiden rakenteita.

2000-luvun alkupuolella Välimaan kentältä raivattiin puita ja taimikkoa sekä avattiin hieno näkymä Tenolle. Vuodesta 2017 kenttää on hoidettu lammaslaitumena paimenviikoilla.

Välimaan pihakenttä on pääosin kuivahkoa ja tuoretta heinäniittyä. Valtalajeja ovat nurmilauha, lampaannata, siänkärsämö, kultapiisku ja mesimarja. Lähempänä Tenojokirantaa on kuivaa kangasketoa. Pohjois-Lapin kasviharvinaisuuksista kentällä kasvaa rauhoitettua keminpikkuängelmää ja ruijanruoholaukkaa, joita ei Suomessa juuri tapaa Utsjoen eteläpuolella. Huomionarvoisia niittykasvilajeja ovat myös suikea-, aho- ja ketonoidanlukkua, kellosinilatva, nurmitatar, rantatädyke ja niittykullero.

Välimaassa lentelee säännöllisesti myös rauhoitettu ruijan-nokiperhonen, joka esiintyy Suomessa vain Tenon ja sen sivujokien tuntumassa. Perhosen toukan ravintokasvi on lampaannata, jota kentällä tavataan yleisesti. Kentän vieressä kasvaa koivuja, joiden arvellaan olevan noin 300-vuotiaita, Itä-Ruijan vanhimpia. ▼

Kirjoittajat ovat perinnebiotooppien, rakennetun kulttuuriperinnön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijoita Metsähallituksen Luontopalveluissa. He ovat olleet mukana kohteiden restaurointitoissa ja perinnebiotooppien hoitotyössä.

Nurmitatar on huomionarvoinen laji, jota esiintyy niin Kaapin Jounin ja Raja-Joosepin kentillä kuin Välimaan tilallakin.

Raja-Joosepin kentällä kreosoottirakenteiden poisto on suunniteltava huolella, koska vieressä kasvaa harvinaisia kasveja.

atech.
Vihersisustus

Hämeenlinnan kaupunki

Enemmän näyttävyyttä, vähemmän hoitotyötä

Katso Atech-referenssikohde kuvia:
schetelig.com/atech-referenssikohteet

- Säänkestävät näyttävät ruukut, amppelit ja penkit
- Runsaasti eri malleja ja kokoja
- Korkealaatuiset materiaalit takaavat kestävyys
- Laaja värivalikoima
- Kustomoidut ratkaisut

Ota yhteyttä ja kysy lisää!
minna.kivisto@schetelig.com

SCHETELIG
LUOMME KASVUA

asiakaspalvelu@schetelig.com • p. 09 8520 6222 • www.schetelig.com
[f](#) [i](#) [t](#) /ScheteligViheralue

Reittejä Perus-Pirkoille

Pyörämatkailu avaa pohjoisen maaseudun maisemat uudella tavalla.

teksti: PASI SATOKANGAS, MARJA UUSITALO ja SEIJA TUULENTIE,
kuvat: SEIJA TUULENTIE, LUKE

Keski-Euroopassa pyörämatkailu on suosituinta suurten jokien varsilla. Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten alueiden retkipyöräilyä kehittävässä STIL-hankkeessakin on päädytty paljolti jokien varsille: kylämiljööt palveluineen ja houkuttelevimmat maisemat löytyvät esimerkiksi Tenojoen laaksosta ja Tornionjoen varrelta.

STIL-hankkeessa on uitu vastavirtaan. Siinä on lähdetty perinteisestä maanteitä pitkin tapahtuvasta pyörämatkailusta – hitaasta matkailusta, jossa koetaan maaseudun maisemat ja ympäristöt syvemmin kuin auton ratista, mutta ei kuitenkaan mennä erämaahan eikä tarvita erätaitoja. Vastavirtaan uimista tämä on siksi, että maastopyöräily on nykyisin pohjoisen pyörämatkailussa ylivoimaisesti suurin tuote.

Pohjoisen pitkät välimatkat ovat asettaneet haastetta, jota on ratkottu etsimällä houkuttelevimpia kohteita ja kartoittamalla sopivin välimatkoin sijaitsevia palveluja. Jokivarsien lisäksi sopiviksi etapeiksi on tunnustettu reittejä Itä-Lapista ja Norjan puolella Alta-Kautokeino väli. Yksi tärkeä edellytys on ollut lähtöpisteen saavuttaminen julkisin kulkuneuvoin.

Selja Tuulentie

Katse tiessä ja Tenonjokilaakson jokimaisemissa.

Asiakkaiden tarpeiden tunteminen on erityisen tärkeää pyörämatkailua kehitettäessä. Hankkeessa lukuisat eri-ikäiset ja erikuntoiset ihmiset ovat testanneet suunniteltuja reittejä. Kokemuksia on niin liian vilkkaan liikenteen seassa polkemisesta kuin nautinnollisista vesistömaisemistakin. Vesistö näkymät onkin mainittu lähes kaikissa matkakertomuksissa. Myös kylämaisemat viehättivät ja reitin kulkeminen erämaisen tuntuisen alueen läpi ihastutti.

Hankkeen työpajoja on järjestetty Norjassa Kautokeinos- sa ja Suomessa Ylläksellä ja Inarissa. Lisäksi yksi ”liikkuva” työpaja pidettiin reitillä Inari-Utsjoki-Varangerbotn-Neiden-Sevettijärvi. Työpajoissa on pyritty tunnistamaan pyöräilystä kiinnostuneita asiakastyyppejä ja heille sopivia reitte-

jä. Lapissa näkee kesäisin ”Trikoo-Timoja”, joiden päiväetapit ovat pitkiä ja matkan määränään on usein Nordkapp. Heitä ei haittaa, vaikka palveluja ei olisi kovin tiheässä ja he pystyvät polkemaan vilkkaankin liikenteen seassa. ”Perus-Pirkot” ovat sen sijaan toista maata, sillä he arvostavat turvallisuutta ja ovat kiinnostuneet all inclusive -palveluista. Sopiva päivämatka olisi 30–70 kilometriä, mutta sähköavusteisella pyörällä voi taivaltaa pitempään.

STIL-hanke on saanut innostuneen vastaanoton. Pyörämatkailun kehittämiseen on tartuttu niin Utsjoen kunnassa, missä Norjan rajaa vasten kulkee Suomen kauneimmaksi sanottu tie ja missä Tenojoen kalastus on hiipunut, kuin Itä-Lapissa, missä on monenlaisia reittimahdollisuuksia Pyhä-Luos-

>

STIL-hanke

- Hankkeen koko nimi: Slow travel in northern rural landscapes - routes for leisure biking
- Interreg Nord -rahoitteinen hanke 1.11.2020-30.9.2022
- Koordinaattori: Luonnonvarakeskus (Seija Tuulentie), partnerit : Lapin yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulu, Pajalan kunta ja Tromssan yliopisto – Norjan arktinen yliopisto
- Tavoitteena on 1) tuoda esiin pohjoista maaseutua ja kyllä "pehmeiden" eli vähemmän erämaisten ja enemmän palvelu- ja tarvitsevien aktiviteettien ympäristönä ja 2) kehittää kesämatkailua maanteitä käyttävien pyöräilyreittien avulla.

Tauolla on aikaa ihailla Norjan tuntuja.

ton, Suomen ja Sallatunturin matkailukeskusten välillä.

Innostuneisuus ei ole ihme, sillä tuorein luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi paljastaa, että yli puolet suomalaisista harrastaa pyöräilyä ylläpitääkseen fyysistä kuntoa, rentoutuakseen tai nauttiakseen luonnosta. Pyöräilyn suosio kasvaa, sillä esimerkiksi maastopyöräilijöiden määrä on kaksinkertaistunut kahdessa vuosikymmenessä.

PYÖRÄILIJÄ NAUTTII VIHERYMPÄRISTÖSTÄ

Tiellä tapahtuva retkipyöräily ei vaadi erillistä reittien rakentamista tai muokkaamista ja luvista huolehtimista. Mikä tahansa tie ei kuitenkaan sovi matkailijoille tarkoitettuun retkipyöräilyyn. Tien on oltava turvallinen, suhteellisen vähäliikenteinen ja maisemiltaan mielenkiintoinen. Sopivin välein on oltava tarjolla pyöräilijöiden tarvitsemia palveluja, kuten ravintoloita tai kauppiaita, majoitusta ja pyörähuoltoa tai ainakin siinä tarvittavia välineitä. Sähköavusteisten pyörien yleistyminen on luonut paitsi yhä useammalle mahdollisuuden tulla pyörällä pitkiäkin taipaleita myös tarpeen pyörän la-

tauspaikoille.

Pohjoisen pyöräilijän viherympäristö on pääasiassa luontoympäristöä. Tosin esimerkiksi Tornionjokivarsi on eteläisiltä osiltaan tiheään asuttua maaseutua. Jos reittiä ei ole vedetty mielenkiintoisten maisemien läpi, sitä on mahdotonta pelastaa rakentamistoimin. Infrastruktuurin rakentamisella voidaan kuitenkin tukea pyöräilijän viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Esimerkiksi katokselliset taukopaikat kauneimmilla kohteilla auttaisivat. Keskittymällä turvallisuuden tai viihtyvyyden kannalta kriittisiin kohtiin, reitin tasoa voidaan nostaa rakentamalla. Palveluympäristössä viherrakentamisella on myös sijansa: hiihtokeskuksissa on palveluja, mutta kesäaikainen pyöräily vaatii erityistä huomiota ympäristön viihtyvyyteen. Kesällähän lumi ei peitä ympäristön puutteita.

KEHITYSTYÖ JATKUU

Pyörämatkailijoista kilpaillaan Euroopassa lukuisten kohteiden kesken. Suomi tarjoaa pyörämatkailijoille rauhallisia teitä luonnonkauniine maisemineen. Pohjoisen vahvuuksia ovat

Seija Tuulentie

Puumalasta oppia hankemassa.

Seija Tuulentie

Luomupyörä tai sähköpyörä, Triko-Timo tai Perus-Pirkko, mutta aina huomioliivi päällä.

sopivan viileä kesäsää ja mahdollisuus ajaa keskiyön aurin-gossa. Myös ruska-aika on vielä hyvää pyöräilyaikaa etenkin STIL-kohderyhmän Perus-Pirkoille, jotka eivät yövy teltassa vaan lakanoiden välissä. STIL-hankkeen pohjalta onkin syntynyt yksi syysajan kaupallinen pyöräilytuote Inarista Utsjoen ja Norjan Varangerbotnin kautta takaisin Suomen puolelle. Rajan ylittäminen Norjan puolelle muuttaa maisemaa ja lisää reitin houkuttelevuutta.

Maailmalla pyörämatkailua on kehitetty pidempään kuin Suomessa. STIL-hankkeessa on tutustuttu Ruotsin Taalainmaan pyöräilymatkailun kehittämiseen, josta vastaa Biking Dalarna -niminen yhdistys. Se myöntää virallisen pyörämatkailureitin statuksen vain sellaisille reiteille, jotka täyttävät laatustandardit. Ne liittyvät mm. liikennemääriin ja kulttuuri-, ruoka- ja pyörähuoltopalvelujen saatavuuteen. Suomessa hankkeen eteläisenä tutustumiskohteena on ollut Puumalan saaristoreitti. Se osoitti kunnan keskeisen roolin reitin kehittäjänä ja markkinoijana.

STIL-hankkeessa lähdettiin varsin puhtaalta pöydältä et-

Seija Tuulentie

Varangerbotnissa pysähdyttiin keskustelemaan rajat ylittävstä yhteistyöstä Thond Haukanesin (Itä-Finnmarkin liitto) kanssa.

Seija Tuulentie

Ihastuttava pieni kalastajakylä Varangerinvuonon päässä, Pykeija eli Pikku-Suomi.

simään mahdollisuuksia hitaaseen pyörämatkailuun. Parhaiden reittien täsmentymisen jälkeen on mahdollista jatkaa hanke pohjalla, mutta kuntien ja matkailuorganisaatioiden rooli on ensiarvoisen tärkeä.

Luonnonvarakeskuksen koordinoiman STIL-hankkeen koko nimi on Slow Travel in Northern Rural Landscapes. Hankkeen partnereita ovat Norjan Arktinen yliopisto Tromssasta, Pajalan kunta Ruotsista sekä Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu Suomesta. Pian päättyvän vajaan kaksivuotisen hankkeen tavoitteena on ollut reittien tunnistamisen ja testaamisen lisäksi rakentaa maaseudun toimijoiden välistä verkostoa. Hanketta on rahoittanut Interreg Nord -ohjelma ja sen maantieteellisenä kohdealueena ovat Suomen Lappi, Ruotsin Norrbotten ja Norjan Finnmark. ▼

Kirjoittajat: Pasi Satokangas työskentelee asiantuntijana matkailukoulutuksen osaamisalalla Lapin ammattikorkeakoulussa TKI-työn kohteenaan mm. matkailun talousvaikutusten selvittäminen. Seija Tuulentie on tutkimusprofessori ja ympäristösosiologian dosentti, alana arktiset elinkeinot. Marja Uusitalo on yhteiskuntatieteiden tohtori ja työskentelee erikoistutkijana Luonnonvarakeskuksessa Rovaniemellä.

Solekko tehdä

Miten pohjoisessa ponnistellaan yhdessä
kohti kestäväää tulevaisuutta?

**Suomen suurimmassa maakunnassa tehdään pieniä ja suuria lap-
pilaisia tekoja kestävämmän tulevaisuuden puolesta, kirjoittaa
Sanni Björklund Lapin liitosta.**

**Kestävyyden merkitys korostuu myös maakuntaohjelman eli Lap-
pi-sopimuksen visiossa, jossa linjataan, että "älykäs ja kansainväli-
nen Lappi on arktinen edelläkävijä". Miten eri toimialat ovat otta-
neet vihreän siirtymän osaksi arkipäivää?**

teksti: SANNI BJÖRKLUND, kuvat: LAPIN MATERIAALIPANKKI

Luonnon elinvoimaisuuden ja monimuotoisuuden suojelun merkitys on korostunut viime vuosina ja vuosikymmeninä niin paikallisessa kuin maailmanlaajuisessa ilmasto- ja ympäristötyössä. Monimuotoinen luonto on tärkeä osa niin Lapin vetovoimaa, arkipäivää kuin keskeisiä toimialojammekin. Lapin matkailu pohjautuu ainutlaatuihin luontoon ja usein tänne muutetaan luonnon tarjoamien mahdollisuuksien vuoksi. Myös metsät ja malmit löytyvät luonnosta. Poronhoidon vuoksi Lapin jokainen neliometri on käytössä. Pitkät etäisyydet ja pohjoiset luonnonolot asettavat haasteita, joihin vastaamalla arktista osaamista on myös jaettavissa muualle maailmaan.

LUONNOLLISESTI TÄRKEÄÄ TOIMINTAA KOLMEN M-KIRJAIMEN MAAKUNNASSA

Lapin talouden kuvataan usein nojaavan kolmeen m:ään eli metalleihin, metsiin ja matkailuun. Nämä toimialat ovat kaikki ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden ja resurssien riittävyyden kannalta erittäin merkittäviä. Tärkeiksi toimintaperiaatteiksi kaikilla näillä aloilla on noussut vastuullisuus ja kestävyys.

Suurin osa suomalaisista metsäluonnon suojelualueista si-

jaitsee Lapissa. Yhteensovittamalla maankäyttöä tilaa riittää myös metsätaloudelle. Metsien käyttöä suunniteltaessa, myös Lapissa, on keskityttävä pohtimaan enemmän sitä, miten saada ekotehokkaimmin paras hyöty ihmisten hyvinvoinnille.

Metallit puolestaan ovat välttämättömiä, jotta siirtymä uusiutuviin energiamuotoihin on ylipäättään mahdollista. Silti metalleja hyödynnettäessä tulee huomioida luontoarvot ja luonto myös poronhoidon, matkailun ja virkistytymisen perustana.

Kaivosteollisuuden sivuvirtoja on Meri-Lapissa hyödynnetty jo vuosia. Lapissa on myös eurooppalaisittainkin merkittävä ja kansainvälisessä mittakaavassa arvostettu kiertotalouskeskus, joka auttaa yrityksiä kääntämään toimintansa kiertotalouspohjaseksi. Arktisena alueena Lappi lämpiää muuta maailmaa nopeammin, mikä korostaa myös sopeutumistyön merkitystä. Lappi onkin mukana yhtenä eurooppalaisena edelläkävijäalueena sopeutumisratkaisujen hakemisessa.

KESTÄVÄÄ MATKAILUA MITTAAMAAN HIILIJALANJÄLKIMITTARI

Matkailu tulee kohtaamaan haasteita ilmaston muuttuessa. Myös matkustamisen päästöt, niiden vähentäminen ja kompensatio puhuttavat.

Vähäpäästöisen liikkumisen mahdollistaminen on keskeinen kehittämiskohde myös Lapissa.

Lapin materiaalipankki / Simo Vilhunen

Lapsiperheet arvostavat lapin lähiluontoa.

Vähäpäästöiseen liikkumiseen liittyviä ideoita, reittejä ja palveluita on suunniteltu viime vuosina ympäri maakuntaa. Liikettä ja luontoa tarjoavia retkipyöräilyreittejä on esimerkiksi kartoitettu, ja nykyisin tarjolla pitkin Lappia. Sähkömoottorikelkan kyytiin on päässyt ensimmäisenä maailmassa Rovaniemellä sijaitsevan yrityksen retkillä.

Monien muiden keinojen lisäksi pohjoisessa on villejäkin ideoita, jotka ovat pian saamassa ilmaa siipien alle. Lapissa suunnitellaan jo esimerkiksi sähkölentämisen mahdollisuutta. Sähkölentokoneilla voitaisiin Enontekiön lentoaseman toimitusjohtajan Marko Hallan mukaan operoida myös sellaisia reittejä, joita ei nykyisellä kalustolla voida lentää kannattavasti. Ennen sähkölentämiseen siirtymistä Enontekiöltä ja Merenkurkun seudulta suuntautuvia reittejä on tarkoitus lentää polttomoottorikoneilla, jotka käyttävät uusiutuvia lentopolttoaineita. Lähitulevaisuuden liikkumiseen liittyy rajat ylittäviä bisnesmahdollisuuksia Suomen kansainvälisimmässä maakunnassa.

Lapin matkailu on panostanut lähiaikoina vahvasti kestävytyteen. Paikalliset matkailutoimijat olivat tiiviisti mukana luomassa Visit Finlandin kestävä matkailun mittaristoa. Lapin liiton VÄLKKY-hankeessa on kehitetty lisäksi matkailuyritysten hiilijalanjälkilaskuri koko maan toimijoiden käyttöön ja osaksi Sustainable Travel Finland -ohjelmaa.

GREEN DEAL -TIEKARTTA VARMISTAMAAN VIHREÄN SIIRTYMÄN TOTEUTUMISTA

Lapin liitto on tehnyt yhteistyössä Lapin kuntien, oppilaitosten ja kehittäjien kanssa Lapin Green Deal -tiekartan. Sen tavoitteena on varmistaa maakuntamme vihreän siirtymän toteutuminen. Laaja ohjelma huomioi ilmastoasioiden rinnalla vihreän kehityksen myös laajemmin, sisältäen muun muassa metsien kestävä käytön, luonnon monimuotoisuuden tukemisen ja kiertotalouden.

Vihreää siirtymää luotsaamaan on myös perustettu Lapin vihreän siirtymän jaosto, joka seuraavaksi alkaa kehittää mittareita ja arviointia kehityksen seuraamiseen ja toimiemme ohjaamiseen.

LAPILAISIA KUNTIA INNOSTETAAN MUKAAN ILMASTOTYÖHÖN MATALALLA KYNNYKSELLÄ

Lapin kunnissa tehdään aktiivista ilmastotyötä – kuusi kuntaa on jo liittynyt ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijäverkostoon HINKU:un. Lapin kuntien pieni koko asettaa rajoitteita ilmastotyölle lakisääteiden tehtävien lisäksi.

Lappilaisia kuntia innostetaan mukaan ilmastotyöhön tarjoamalla ”avaimet käteen”-periaatteella ja matalalla kynnyksellä asiantuntijoiden tukea. Mahdollisuutena on keskittyä

>

POHJOINEN ULOTTUVUUS

Lapin matkailupankki / Petri Teppo, Studio Artica

Lapin matkailupankki / Simo Vilhunen

Lapin matkailupankki / Juha Kauppinen

esimerkiksi ilmastotiekartan laatimiseen, ilmastohankkeiden suunnitteluun tai HINKU-verkostoon liittymiseen. Asiantuntijapalvelut rahoitetaan Lapin liiton Ympäristöministeriöltä saadusta Alueet kuntien ilmastotyön tukena -avustuksesta. Tällä edistetään Lapin Green Deal -tiekartan ja Lappi-sopimuksen ilmastotavoitteiden toteutumista kunnissa.

TEHEMÄ YHESSÄ KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA

Me Lapissa olemme osallistuneet jo useana vuonna peräkkäin EU:n Vihreään viikkoon omilla tapahtumillamme. Tänä vuonna järjestimme osana Vihreää viikkoa kaksiviikkoisen tapahtumasarjan, jossa eri toimijat kunnista ja kaupungeista kaveriporukoihin järjestivät omia tapahtumiaan teemalla Lapin vihreä siirtymä – Tehemä yhdessä.

Ympäri maakuntaa järjestetyissä, kestävyteen kannustavissa tapahtumissa pääsimme oppimaan ja keskustelemaan muun muassa vähähiilisestä matkailusta, biokaasun mahdollisuuksista, vesien hoidosta ja vihreästä siirtymästä arktisilla alueilla. Toimintaa oli tarjolla moneen maakuun: ulkoalueiden siivoustalkoisiin osallistumisesta sai hyvän mielen lisäksi palkkioksi löylyt tai purtavaa, kirpputoritapahtumista saattoi löytää aarteita ja työpajoissa pääsi tutustumaan kulttuuriympäristön hoitoon, kaupunkiviljelyyn sekä kompostointimenetelmiin, vastapainoksi kurttureusut laitettiin kuriin.

Ensi vuonna vihreällä viikolla pääsemme ehkä kurkistamaan alkuvuoteen 2023 suunnitellun ilmastoviestintäkampanjan kulissien taakse. Siinä aiheina ovat muun muassa kierrättäminen, liikkuminen ja ruokailu. ▼

Kirjoittaja osallistuu Lapin Green Deal -tiekartan toteutuksen, kuntien ilmastotyön edistämiseen ja vihreän siirtymän jaoston koordinointiin ja on toteuttanut tänä vuonna Lapin vihreä viikko-kampanjan.

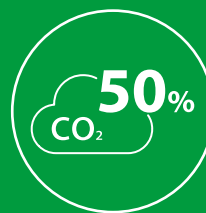
☒ Suurin osa matkailijoista arvostaa kohteessaan kestävyttä ja sen todentamista. Lapissa on panostettu matkailuyritysten hiilijalanjäljen mittaamiseen.

←← Vaikka Lapissa on tilaa, eri maankäyttömuotojen yhteensovittamisen tarve kasvaa vihreän siirtymän myötä.

← Lapin vihreällä viikolla edistettiin muun muassa vesistöjen kunnostusta ja virkistyskäyttöä.

Haaveissa ekologinen taloyhtiö? Vaikuta ja vähennä hiilidioksidipäästöjä

Molok-jätesäiliöillä tyhjennyksiä tarvitaan vähemmän kuin tavallisilla pinta-astioilla. **Pinta-astiat tuottavat 50 % enemmän hiilidioksidipäästöjä.**

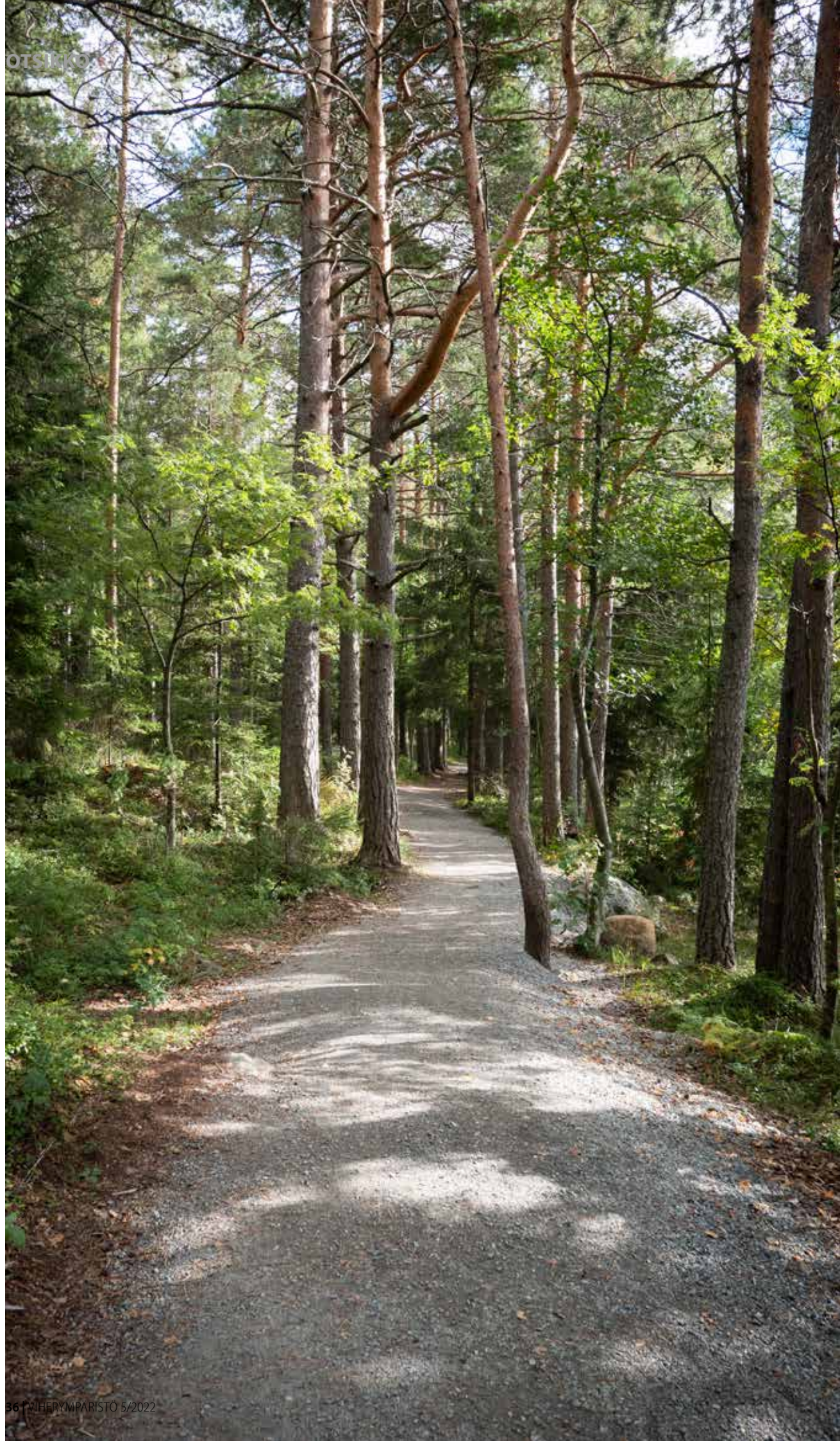

Tilatehokas

7 jätejaetta ja 15 000 litraa voidaan kerätä n. 8 m² tilassa eli yhden parkkiruudun kokoisella alalla. Tilaa tarvitaan noin puolet vähemmän kuin pinta-astioilla.

Molok pienentää aktiivisesti hiilijalanjälkeään ja Molok-säiliöillä on EPD ympäristöseloste. * Lajittelu tuottaa uusiomateriaaleja, joilla vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä

Kaikkien Kuhasalalo

Kuhasalon alue on Joensuun kaupungin suurin ja tärkein yhtenäinen lähivirkistysalue. Se sijaitsee Pyhäselän rannalla, noin kahden ja puolen kilometrin päässä kauppatorilta. Lähivirkistysaluetta uudistettiin laajasti vuoden 2021 aikana.

teksti: HENNA PALOVAARA, kuvat: JOENSUUN KAUPUNKI

Kuhasalon alue tunnetaan kaupunkilaisten keskuudessa muun muassa jylhistä kuusistaan, lampaistaan, laavuistaan ja rantakallioistaan. Kuhasalossa on lukuisia virkistysmahdollisuuksia päivittäisestä ulkoilusta maastopyöräilyyn, kalastukseen ja luontoretkeilyyn. Alueen historia ulottuu 1500-luvulle asti, jolloin siellä sijaitti Valamon luostarin haaraosasto eli skiitta.

Kuhasalossa luonto on monipuolista ja alueella sijaitsee useita erilaisia kasvupaikkoja, kuten karuja rantakivikkoja, entisiä peltomaita ja varjoisia metsiä. Metsät ovat pääosin rehevähajaisia kuusikoita. Koko alueella on runsaasti lahoppua.

Kuhasalon alue on ollut kaupungin omistuksessa vuodesta 2003 saakka ja sitä ennen se oli noin sadan vuoden ajan sahan omistuksessa. Vuonna 2021 Kuhasalon alueella toteutettiin saneeraus, jonka myötä alueen pysäköintialuetta laajennettiin ja alueen palveluja ja käytettävyyttä parannettiin. Saneerauksen myötä alueelle saatiin muun muassa pyöräkatos, virallisia tulipaikkoja, puuhuolto ja 3,5 kilometriä kulutusta kestäviä rakennettuja reittejä.

Kuhasalon virkistysalueen suunnittelu lähti käyntiin vauhdikkaasti, kun kaupungeille ja kunnille avautui mahdollisuus hakea korona-ajan virkistysalueavustusta vuoden 2020 lopussa. Virkistysalueen parantaminen oli jo valmiina investointiohjelmassa, mutta kohteen rakennusta nopeutettiin vuodelle.

Alueella oli jo ennestään kalastuskunnan ja Joensuun ladun kodat, polkuverkostoa, virallisia ja epävirallisia tulipaikkoja, ortodoksiluostarin muistomerkki ja kyltein varustettu luontopolku. Suosituimmat polkujen osat olivat kuluneet juurakoille ja louhikoille, ja osin leventyneet veden vaivaamiksi väyliksi. Entinen hieman syrjässä ollut luontokohde oli muuttunut muutamassa vuodessa syväsataman ja viereisen Greenpark-yritysalueen katujen ja pyöräteiden rakentamisen, sekä Penttilän kerrostalovaltaisen asuinalueen laajentumisen myötä helposti saavutettavaksi virkistyspaikaksi.

Alue sijoittuu yleiskaava-alueelle ja suunnittelua ohjasi alueelle tehty hoito- ja käyttösuunnitelma. Virkistysreittien ja pysäköintialueen suunnittelu tehtiin kaupungin omana työnä. Suunnittelusta vastasivat puistosuunnittelija **Paula Lamminsalo** ja

suunnitteluinsinööri **Mika Kokko**. Reittien sekä tauko- ja tulipaikkojen suunnittelussa korostui olevan maiseman ja luonnon vaaliminen, sekä esteettömyyden huomiointi. Alueen rakentamiselle haettiin vuoden 2021 alussa maisematyölupa. Nopea aikataulu ja aiemmin hyvinkin luonnontilaisen kaltaisen alueen ja polkujen muutostyöt aiheuttivat vilkasta keskustelua ja useita huomautuksia maisematyölupahakemukseen ja suunnitelmaa tarkistettiin palautteiden myötä pienipiirteisemmäksi. Rakennettavia reittejä kavennettiin ja olevien huomattavien puiden huomiointi kirjattiin tarkemmin suunnitteluasiakirjoihin.

Esteettömyys päädyttiin olevien maastonmuotojen ja tavoitellun rakentamistavan ja kunnossapidon resurssien myötä muuttamaan vaativaksi esteettömyydeksi, jossa kalliomurskepintaisia rakennettuja reittejä ja tulipaikkoja ohjeistetaan käyttämään avustajan kanssa.

Suunnittelutyön aikana ja ennen rakentamista alueelle tehtiin maastokatselmuksia niin liikuntapalvelujen, arkeologin kuin ELY-keskuksenkin kanssa. Alueen rakennustöiden loppuvaiheilla alueelle tehtiin kaupunkirakennepalveluissa työskennelleen insinööriharjoittelija **Santeri Korhosen** toimesta alustavaa esteettömyyskartoitusta etenkin reittien osalta luontoreittien esteettömyyskartoitustilomakkeilla kehitysideoineen.

Parkkipaikan laajennustöitä lukuun ottamatta rakennustyöt tehtiin pienellä kalustolla olevaa kalliota ja huomattavia puita kierellen. Joensuun kaupungin työnjohtaja Heidi Keskitalon mukaan alle viiden tonnin kaivinkone on ollut hänen työmailaan pienin koskaan käytössä ollut. Muita koneita työmaalla olivat pieni pyöräkuormaaja ja traktori. Polkua ei pystytty pohjaamaan alueen arkeologisten arvojen takia, joten polkua jouduttiin korjailemaan painumien takia jo työmaan aikana. Alueella sijainneiden ortodoksien hautuumaan ja luostarin epävarman sijainnin vuoksi alueella tehtäviä kaivuutöitä on rajoitettu.

Alue oli liikkujille auki koko ajan, mutta pysäköintialueen rakennustyöt estivät pysäköintipaikan käytön. Alueen opastus valmistui aivan loppumetreillä joulukuussa 2021.

Puistosuunnittelija Paula Lamminsalo kävi lupaprosessin aikana esittelemässä suunnitelmaluonnosta myös kaupungin yhteistyöfoorumeille: nuorisovaltuustolle sekä vanhus- ja vammaisneuvostoille.

>

Tulipaikkojen kalusteiden sijoittelussa on huomioitu esteetön pääsy grillin äärelle. Taustalla Pyhäselkä.

Kuhasalon alue on suuruudeltaan noin 50 hehtaaria.

Alueen varustus: remontin myötä reilut 40 pysäköintipaikkaa, pyöräpysäköinti, vesitoimiset wc-tilat in-va-varustuksella, jätteiden kierrätyspiste, puuhuolto, reitin varrella piknik-pöytiä, kuusi tulipaikkaa, selkokieliset opasteet.

Kuhasalon luonto: alueelta löytyvät kaikki Suomen tikkalajit, sekä yli 50 kääpäälajia, joista osa valtakunnallistekin harvinaisia.

- Kuhasalosta järjestettiin myös vapaamuotoinen keskustelutilaisuus suunnittelun muutoksista paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa. Yhteistyötä jatkettiin vammais- ja vanhusneuvoston kanssa myös alueen rakentamisen aikana, kertoo Lamminsalo.

Rakennustöiden loppupuolella syksyllä 2021 järjestettiin esteettömyyskävely vammais- ja vanhusneuvoston jäsenille ja heidän kutsumilleen kokemusasiantuntijoille. Tuona päivänä vaativiksi esteettömiksi rakennetut reitit pääsivät testiin, jossa niitä käyttivät muun muassa erilaisin apuvälinein liikkuvat henkilöt.

- Kävelyn päätteeksi pidimme keskustelutilaisuuden nuotion äärellä, jossa saimme monta hyvää vinkkiä alueen viimeistelyyn ja hoitoon.

Kuhasaloon tehdyllä saneerauksella edesautetaan alueen kestävyttä ja virkistyskäyttöä myös tulevaisuutta silmällä pitäen. Saneerauksen myötä Kuhasalon parkkipaikalla on valmius esimerkiksi kioskitoimintaan, sillä alueelle on rakennettu vesi- ja sähköliittymät. Virkistysalueen ja parkkipaikan parannustyöt tulivat maksamaan noin 320 000 euroa. Alueen hoidon kustannukset lisääntyivät palvelujen lisäämisen myötä, mutta lähivirkistysalueen hyödyt ovat taatusti kustannuksia suuremmat. Seuraava alueelle tehtävä työ on hoito- ja käyttösuunnitelman päivittäminen. Kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti Kuhasalon vieressä sijaitsevaan Penttilänrantaan kehitetään asuinalueutta 2030-luvun loppupuolelle saakka, mikä myös lisää Kuhasalon alueen virkistyskäyttöä lähitulevaisuudessa. ▼

Alueen kartta haluttiin pitää yksinkertaisena ja selkeänä.

Kirjoittaja toimii viestintäsihteerinä Joensuun kaupungilla, jossa hänen vastuulleen kuuluu muun muassa kaupunkiympäristön viestintä.

LUMO-ohjelma 2022–2030 valmistui Pirkanmaalla

Mari Rajala

Suomen ensimmäinen maakunnallinen luonnon monimuotoisuuteen keskittyvä LUMO-ohjelma 2022–2030 valmistui Pirkanmaalla. Työ luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja vahvistamiseksi maakunnassa jatkuu seuraavaksi toimenpidesuunnitelman valmistelulla.

teksti: KRISTIINA TOLVANEN, kuvat: MARI RAJALA

Suomen ensimmäisen maakuntatasoisen luonnon monimuotoisuuteen keskittyvän ohjelman valmistelu käynnistyi Pirkanmaalla keväällä 2021. Ohjelman valmistelun tukena toimi tuore Suomen ympäristökeskuksen kokoama raportti Pirkanmaan uhanalaisista lajeista ja luontotyypeistä. Selvityksen tarjoama tietopohja antoi ohjelman rakentamiselle hyvät edellytykset, sillä raportti kuvaa kattavasti maakunnan luonnon tilaa sekä eri elinympäristöihin kohdistuvia uhkia.

-Ajatus LUMO-ohjelman laatimisesta sai alkunsa luonnon-suojelun neuvottelupäivillä syksyllä 2019, kun ympäristöministeriö kertoi uuden kansallisen biodiversiteettistrategian valmistelusta. Valtakunnallisen strategian lisäksi tuntui tarpeelliselta lähteä työstämään tärkeää asiaa myös maakuntatasolla, toteaa ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja **Mari Rajala** Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

Pirkanmaan LUMO-ohjelma 2022–2030 valmistui kesäkuussa 2022, ja se on vapaasti saatavilla Pirkanmaan ELY-keskuksen LUMO-verkkosivustolla. Laajempi ohjelman esittely on suunnitteilla vuoden 2023 alkupuolelle, jolloin myös ohjelmaan pohjautuva toimenpidesuunnitelma on saatu laadittua.

SUUNNITTELUA ON TEHTY LAAJASSA YHTEISTYÖSSÄ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA

Ohjelman laatimisen päävastuu on ollut Pirkanmaan ELY-keskuksella ja Pirkanmaan liitolla. Työn tukena on toiminut oh-

jausryhmä, jossa on ollut edustajia useista eri tahoista (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK, Metsäkeskus, Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri, Tampereen kaupunki, Parkanon kunta, AhlmanEdu, Tampereen yliopisto). Lisäksi ohjelman laatimisessa on hyödynnetty laajaa sidosryhmäosallistamista. Osana ohjelman valmistelua työpajoja on järjestetty kunnille, seurakunnille, järjestöille ja asiantuntijaryhmille. Asiantuntijaryhmissä käsiteltiin neljää aihealuetta, jotka olivat metsät ja suot, vesiluonto, maatalous ja perinnebiotoopit sekä rakennettu ympäristö.

Työpajoissa keskusteltiin mm. osallistumisesta monimuotoisuustyöhön, hyvistä toimintamuodoista, monimuotoisuustyön tärkeydestä, yhteisestä visiosta ohjelmalle ja siitä, millä tavoin monimuotoisuutta voidaan edistää maakunnassa. Ohjelmaa on käsitelty työpajojen ohella myös Pirkanmaan maakuntahallituksessa. Avoimen kommentointikierroksen aikana maaliskuun huhtikuussa 2022 kenellä tahansa maakunnan asukkaalla, organisaatiolla, maanomistajalla, yrityksellä tai kiinnostuneella taholla oli mahdollisuus antaa palautetta ohjelmaluonnoksesta ja siten vaikuttaa lopputulokseen. Kommenttien pohjalta muokattu ohjelma hyväksyttiin maakuntahallituksen kokouksessa kesäkuussa.

LAAJA TIETOPOHJA OHJELMAN TAUSTALLA

Ohjelman laatimisessa on käytetty tietoa kansainvälisistä ja kansallisista strategioista, selvityksistä ja raporteista. Näi-

>

tä ovat esimerkiksi maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevä arviointiraportti (IPBES), Suomen luonnon monimuotoisuuden ja kestävä käytön toimintaohjelma 2013–2020, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävä EU:n toimintasuunnitelma, vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia, Suomen lajien uhanalaisuuden punainen kirja 2019 ja vuoden 2021 biodiversiteettiareenan tulokset. Keskeisessä roolissa on ollut Suomen ympäristökeskus SYKE:n asiantuntijoiden kokoama raportti Pirkanmaan uhanalaisista lajeista ja luontotyypeistä. Kokemustietoa on kerätty runsaasti työpajoihin osallistuneilta, ohjausryhmältä sekä vastuuorganisaatioina toimineiden Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Pirkanmaan liiton asiantuntijoilta.

-Ohjelmassa on tarkasteltu laajempaa monimuotoisuuspolitiikan viitekehystä ja sitä, miten Pirkanmaan LUMO-ohjelma asettuu osaksi kokonaisuutta, kuvailee Pirkanmaan ELY-keskuksen luontoyksikön päällikkö **Marja-Liisa Pitkänen**.

Luonnon monimuotoisuuden juurisyyt ja uhat on esitelty ohjelmassa yleisesti sekä tarkemmin Pirkanmaan tasolla. Pirkanmaan luonnon monimuotoisuuden nykytila on kuvattu, ja osana sitä on esitelty toimia, joita on tehty ja tehdään jo nyt luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maakunnassa. Lisäksi on tuotu esiin Pirkanmaan luonnon erityispiirteitä ja seurannan roolia kokonaisuudessa.

MONIPUOLISET KEINOT KÄYTTÖÖN

Tavoitteena ohjelman rakentamisessa on ollut luoda uudenlaista, vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa perinteisen viranomaistyön ja luonnonsuojelun rinnalle. Muutosta halutaan saada aikaan kaikissa elinympäristöissä, myös ihmisen muokkaamissa. Perinteisen luonnonsuojelun ja -hoidon lisäksi ohjelmaa tehdessä tunnistettiin tärkeiksi teemoiksi luontotieto, luontokasvatus, viestintä, tutkimus ja koulutus sekä uudenlaiset toiminnan ja yhteistyön mallit. Näitä lähdetään edistämään tulevassa toimenpidesuunnitelmassa.

Ohjelman visio on neliosainen:

- Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen maakunnassa pysähtyy ja muutosprosessi monimuotoisuuden vahvistamiseksi käynnistyy
- Luonnon monimuotoisuus valtavirtaistuu ja on pirkanmaalaisen yhteinen ylpeydenaihe
- Monipuolinen tutkimustieto ja koulutus ovat päätöksenteon ja toiminnan lähtökohdat
- Yhteinen toimijuus ja luontosuhde vahvistuvat

Vision pohjalta ohjelman keskeisimmät osa-alueet ovat:

- Luonnon monimuotoisuuden vahvistuminen ja valtavirtaistuminen
- Tietopohjaisuus
- Vahva toimijuus ja luontosuhde

Mari Rajala

Jo lapsuudessa muodostuva luontosuhde on tärkeä keino edistää luonnon monimuotoisuuden ymmärrystä ja arvostusta.

Ohjelman tavoitteet on jäsennelly näiden teemojen alle, ja tavoitteita on yhteensä 22. Tavoitteiden pohjalta rakennetaan toimenpidesuunnitelma, josta käyvät ilmi käytännön toimet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maakunnassa ohjelmakauden aikana. Toimenpidesuunnitelmassa kuvataan tarkemmin jokainen toimenpide, sen aikataulu, vaaditut resurssit, seuranta sekä muut tarpeelliset yksityiskohdat.

OHJELMA HUOMIOI MYÖS MAHDOLLISET MUUTOKSET

Ohjelman laatiminen on vaatinut resursseja Pirkanmaan ELY-keskukselta ja Pirkanmaan liitolta sekä sidosryhmisistä. Toimenpidesuunnitelman toimeenpano tulee vaatimaan koordinointi- ja seurantatyötä sekä aktiivisia toimijoita koko maakunnan laajuudelta. Toimenpiteet vaativat luonnollisesti myös rahallisia resursseja. Tukea ohjelman valmisteluun on saatu ympäristöministeriöltä.

-Erityistä yllpeyttä koemme valmistelijoina siitä, että olemme ensimmäinen maakunta Suomessa, joka on lähtenyt rakentamaan monimuotoisuutta turvaavaa ohjelmaa. Lisäksi olemme iloisia siitä, että näinkin laajan osallistamisprosessin tuloksena saatiin rakennettua yhteinen näkemys, joka kantaa pitkälle tulevaisuuteen, kehuu Rajala.

Ohjelmaa ja erityisesti sen pohjalta rakennettavaa toimenpidesuunnitelmaa pystytään tarpeen vaatiessa muokkaamaan ja suuntaamaan uudelleen. Muutostarpeita voivat aiheuttaa esim. luonnon monimuotoisuuden tilan kehitys, kansainvälisen ja kansallisen monimuotoisuuden liittyvän ohjauksen muutokset sekä muut mahdolliset muutokset toimintaympäristössä.

KASVAVA TIETOISUUS LUONNON MONIMUOTOISUUDESTA OHJAA VALINTOJA

Ohjelman valmistelijat toivovat, että viheralalla ja maakunnassa ohjelman vaikutukset näkyvät ihmisten kasvaneena kiinnostuksena luonnon monimuotoisuuteen ja tietoisuutena siihen kohdistuvista uhkista kuten vieraslajeista.

-Toiveena on, että monimuotoisuus huomioitaisiin niin arjisissa teoissa ja valinnoissa kuin työelämässä ja poliittisessa päätöksenteossakin, toteaa Pitkänen.

Jatkossa kuluttajat saattavat odottaa viheralan tuottajilta esimerkiksi enemmän kotoperäisten kasvilajien tarjontaa sekä tietoa ja ohjeistusta siitä, miten piholla ja puutarhoissa voisi monimuotoisuutta vaalia ja vahvistaa. Hallittu hoitamattomuus valtaa alaa.

MAAKUNNALLISELLE TYÖLLE ON TARVE

LUMO-ohjelman laatiminen on opettanut, että luonnon monimuotoisuus koetaan tärkeäksi, mutta monet muut asiat ajavat helposti sen edelle niin päätöksenteossa kuin tavallisten ihmisten elämässä. Ei ole vielä täysin sisäistetty, miten riippuvaisia ihmiset ovat luonnosta ja sen monimuotoisuudesta. Lisäksi monimuotoisuuden huomioinnin esteenä saattaa olla hallinnollisen ohjauksen jakautuminen eri sektoreille, vaikka useat haasteet koskettavat näitä sektoreita läpileikkaavasti. Luonnon monimuotoisuudella on runsaasti yhtymäkohtia ilmastotyön kanssa, joten yhteistyön tiivistäminen näiden kahden teeman välillä olisi kannattavaa.

Mari Rajala

Luonnon monimuotoisuutta voidaan vaalia piholla ja viheralueilla suosimalla kotoperäisiä kasvilajeja (kuvassa kurjenkello/ Campanula persicifolia). Kuluttajien toiveet paikallisesta siemen- ja taimitarjonnasta heijastuvat myös viheralalle.

Pirkanmaan LUMO-ohjelma 2022–2030

- Suomen ensimmäinen maakunnallinen luonnon monimuotoisuuden keskittävä ohjelma.
- Sisältää vision ja tavoitteet, jotka ohjaavat luonnon monimuotoisuuteen liittyviä toimia maakunnassa seuraavien vuosien ajan.
- Ohjelma keskittyy erityisesti siihen, että luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen maakunnassa saataisiin pysäyttämään ja kehityksen suunta kääntymään monimuotoisuutta vahvistavaksi.
- Valmistelusta vastasivat Pirkanmaan ELY-keskus ja Pirkanmaan liitto, sidosryhmät olivat vahvasti mukana koko prosessin ajan.
- Ohjelman pohjalta laaditaan erillinen toimenpidesuunnitelma, jota toteuttamalla asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

-Maakunnallisen LUMO-ohjelman valmistelu vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä, mutta kantaa hedelmää, toteaa projektisuunnittelija **Kristiina Tolvanen** Pirkanmaan ELY-keskuksesta. -Siksi kannustamme muitakin maakuntia tarttumaan haasteeseen. Maakunnan luonnon tilan selvittäminen antaa hyvän pohjan ohjelman laatimiselle. ▽

Kirjoittaja työskentelee projektisuunnittelijana Pirkanmaan ELY-keskuksen luontoyksikössä.

KARTANOPUISTO

Aurora Karamzinin rakastama Träskända kukkatarhoineen noin vuonna 1880, etelään päin. Pohjoisessa oli "tumma vihreys" eli korkea havupuumetsä. Pietarilaistyylinen kartano oli mäen päällä. Parvekkeilta oli näkymät Pitkäjärvelle. Laajaa kukkatarhaa näkyy kuvan oikeassa reunassa.

Menneen ajan romantiikkaa *Träskändan* *kartanopuistossa*

Aurora Karamzin oli 1800-luvulla Suomen vaikutusvaltaisin ja rikkain nainen. Träskända oli hänen kotinsa neljäkymmentä vuotta, ja hän viihtyi siellä erityisesti keväisin ja kesäisin. Aurora muutti kartanon ranskalaistyyppisen, symmetrisen piha-alueen englantilaiseksi, luonnonmukaiseksi puutarhaksi.

Laaja ja kumpuileva piha-alue ehti rämettyä, kunnes Espoon kaupunki on 2000-luvulla alkanut rakentaa sorateita, symmetrisiä puu- ja kukkaistutuksia sekä pergoloita. Kartanon alueella on kahvila, ja kaarevia sorateita pitkin vaeltelee kävelijöitä lapsista eläkepariskuntiin, kaikkina vuodenaikoina.

teksti: Leena Yrjölä, kuvat: Museovirasto ja Leena Yrjölä

Kenraali Carl af Klercker osti Espoon Pitkäjärven eteläpäässä sijainneen Storträskin tilan 1700-luvulla. Glimsin joen ja Pitkäjärven tuntumaan rakennettiin mäelle kaksikerroksinen, iso Träskändan kartano. Piha pengerrerettiin ja alemmalle tasanteelle sijoitettiin talousrakennukset.

Kenraali oli Suomen sodan osavastuussa ja pakeni Ruotsiin. Hän myi kartanon alaiselleen, jolta senaattori Carl Walleen osti sen vaimon perintörahoilla 1820. Siitä alkoi Träskändan kukoistus maamme eturivin kartanokokonaisuudeksi.

SENAATTORIN MUOTOPUUTARHA JA METSÄMAISEMAPUISTO

Kartanot ja huvilat olivat muodissa. Walleen oli taiteen ja kirjallisuuden ystävä ja tunti kansainväliset puutarhataiteen tyyliuunnat ja periaatteet. Hän halusi ranskalaisen, geometrinen puutarhatyylin. Päärakennus siirrettiin kauemmaksi joesta, talouskeskus pohjoiseen metsänreunaan ja kasvi- ja hedelmätarhat itään. Päärakennuksesta lähtivät puukujanteet viuhka- maisesti huvimajaan, silloille tai keittiöpuutarhaan. Länteen menevä tie vei Carl Engelin piirtämään viljamakasiiniin ja itään päin laajoille viljelyksille. Engelin piirustuksien mukaan rakennettiin mäelle pyörötemppele, josta näkee kartanolle ja Pitkäjärvelle.

Kuninkaantie kulki puiston eteläosasta. Walleen siirsi sen talousrakennusten taakse pohjoiseen. Yksityisyyttä lisäsi kilometrin pitkä kiviaita, josta on yhä paljon jäljellä. Kuninkaantie jäi puiston käytäväksi.

Puistoon kuuluu lehtimetsää sekä tummien havupuiden

metsikköä. Siellä viihdytettiin vieraita huvimajoilla ja keinoluolalla. Muutkin saivat tulla tutustumaan puistoon, oppimaan puistojen esteettisiä periaatteita ja kotipuutarhaviljelyä.

Uusi päärakennus oli yksikerroksinen, empiretyylinen rakennus. Engel osallistui aktiivisesti rakennusten ja puistosuunnitteluun. Kartanoalueelle rakennettiin paljon talous- ja työväen rakennuksia, joita on yhä käytössä.

Walleenin tytärpuoli, Aurora Karamzin, osti kartanon vuonna 1840 isäpuoleltaan. Hän oli siihen lapsuusaikana kiintynyt. Hän jäi leskeksi vuonna 1840 ja peri mieheltään jättimäisyyden, joten hän osti lisää maata ja Dalsvikin kartanon vierastilaksi. Aurora oli nuorena vuosia Pietarissa ja jopa tsaarittaren hovineitona ja tunti venäläisen aristokratian kartanokulttuurin. Hän oli Suomen puutarhanviljelyseuran perustajajäseniä, ja häntä kiinnostivat syvällisesti Träskändan puutarhat.

AURORA SAA TRÄSKÄNDAN KUKKIMAAN

Aurora halusi luoda rakkaasta Träskändastaan upean kartanoluomuksen. Ranskalainen muotopuutarha muutettiin englantilaiseksi maisematyyliiseksi puistoksi. Säteittäiset kujat poistettiin ja tilalle rakennettiin ”luonnollisesti” kiemurtelevat käytävät. Rinnemaaston alavuus säilytettiin, näkymät Glimsinjoelle, Pitkäjärvelle ja pyörötemppelelle säilytettiin. Ranskalaisia, saksalaisia ja venäläisiä puutarhamestareita palkattiin ja Siperiasta asti tuotiin havupuita ja pensaita. Suomalainen ylipuutarhuri C.J. Hjelm teki lopulliset suunnitelmat.

Puistossa oli tärkeintä kukkien paljous. Itäverannalta ihailtiin suurta kukkapuutarhaa järven ohella. Kasvihuoneissa

>

Leena Yrjölä

Kuvis

Senaattori Walleen rakennutti 1820-luvulla Engelin piirtämän pyörötemppelin mäelle puistometsään. Kartanosta kuljettiin siltaa ja polkua pitkin temppeliin teelle, iltapalalle lyhtyjen valoissa tai miehistelemään. Sieltä oli laajat näköalat Pitkäjärvelle ja kartanoon ja pöheikköjä onkin nyt alettu raivata alkuperäiskuntoon. Temppeli oli pyhitetty Dianalle, metsästyksen jumalattarelle, mutta nykyisin se on joutunut huonojen graffititaiteilijoiden luomisvimman kohteeksi.

Leena Yrjölä

Keisarin vierailua varten piti rakennuttaa kartanon pihaan oma keisarillinen latrini eli käymälä. Tsaarilla ja tsaarittarella oli omat vessat ja samettinen, punainen istuin. Latrini on G.T. Chiewitzin suunnittelema. Arkkitehti on suunnitellut maassamme komeita kirkkoja ja 1862 keisarillisen käymälän!

Leena Yrjölä

Träskändan kartanon puisto on kaikenikäisten suosiossa, jos säät vain suosivat. Sinne tullaan yksin tai kaksin, pelaamaan, leikkimään tai vauvaa nukuttamaan tai johonkin tilaisuuteen kuten konsertteihin, teatteriesitykseen tai lastentapahtumaan.

Leena Yrjölä

Noin 300-vuotias tammivanhus on villin näköinen syksyasussaan. Metsässä on keisari Aleksanteri II:n istuttama tammi. Keisari tuli Träskändaan rentoutumaan 1863. Aurora Karamzin oli hankkinut Saksasta ja Baltiasta joukoittain eksoottista riistaa, joka päästettiin yhtäikaa irti kartanon puistoalueelle. Aleksanteri II kaatoi saksanhirven ja muistoksi tapahtumasta hän istutti paikalle tammen tarinan mukaan.

Leena Yrjölä

Carl Ludvig Engel piirsi tämän kauniin viljamakasiinin 1820-luvulla. Ajan myötä viljamakasiini joutui alennustilaan. Sitä käytettiin ruumishuoneena, sikalana ja sähkömuuntamona. Espoon seurakunnat kunnosti makasiinin lopulta kappeliksi. Kappelissa pidetään myös konsertteja ja kulttuuritilaisuuksia.

kasvatettiin mm. sipulikasvit, palmuja, oleantereita, laakeripuita ja eukalyptuksia kesäistutuksia varten.

Kartanossa kehitettiin myös suomalaisten puutarhatietoutta. Hedelmä- ja marjanviljelyalueella kasvatettiin päärynöitä, omenia, ananaksia, sitruunoita luumuja, kirsikoita, karviaisia sekä puna- ja mustaherukoita yhteensä 280 eri lajiketta. Träskändan puutarhurit järjestivät puutarha-alan koulutusta omassa kartanossa, Turussa ja Kupittaalla.

Träskända oli tärkeä työnantaja espoolaisille. Puisto oli monien loistavien juhlien näyttämönä. Walleen järjesti aikanaan seurapiireille elämyksiä, musiikkia, ruokaa ja samppanjaa puistossa lyhtyjen ja ilotulituksen valossa. Auroran aikana myös espoolaiset pääsivät katselemaan soittokunnan, taikurin ja ilotulituksen ihmeitä. Vä-lillä puistossa pidettiin esitelmää tai hartaushetkiä. Keisari Aleksanteri II viihtyi kunniakseen järjestetyssä metsästystapahtumassa 1863 ja juhlissa niin, että lähti Träskändasta vasta myöhään yöllä.

AKTIIVISET ESPOOLAISET PELASTAVAT KARTANON

Salama poltti kartanon 1888 ja rajumyrsky tuhosi metsäpuiston 1890. Aurora myi kartanonsa suvulleen Törngrenin pariskunnalle. He rakensivat barokki- ja jugendtyylinen rakennuksen rinteeseen ja keskittyivät hyötyviljelyyn ja tuottavuuteen. Puutarhan erikoisuudet, kukkaistutukset ja pergolat katosivat ja käytävät nurmettuivat.

Espoon kunta osti 1926 kartanon vanhainkodiksi. Kartanon pihapiiriin rakennettiin uusi vanhainkoti ja henkilöuntarakennus.

Espoon kaupunki on pohtinut 1970-luvulta lähtien kartanoalueen käyttösuunnitelmia. Puisto suojeltiin jo 1961 luonnonsuojelualueeksi. Puutarhan lisäksi suojeltava alue käsitti 32 hehtaaria. Puistometsät jäivät luonnontilaan ja rappeutuivat. Espoolaiset toimivat kartanomiljöön puolesta. Kaupunki hoitaakin nyt maisemointia jonkin verran.

Tällä hetkellä espoolaiset luovat kartanoalueesta kulttuurikeidas Aurorataloa. Talosta löytyy taiteilijoita, kirjoittajia, muusikoita, terapeutteja, yrittäjiä ja kesäkahvila. Erilaiset esitykset ja kurssit vetävät kartanolle väkeä. Talo ja kartanopuisto täyttyy taas ihmisistä ja viihdykkeistä ja toimii inspiroivana näyttämönä teatteriesityksille, juhlille, taidekurseille ja näyttelyille. ▽

Kirjoittaja on taiteen maisteri (taidekasvatus) ja graafinen suunnittelija.

KYSY ENSIN MEILTÄ

KUNTAA

MAANKATTEITA JA VIHHERKATTOJA

MAISEMARAKENTAMISEN ERIKOISTUOTTEITA

- **Barrikade**-kivipinnoitteet
- **Organic-Lock**-stabiloidut kivituhkakulkuväylät
- **Melos**-turva-alustat

Fidecol
pitää pintasi

www.fidecol.fi
Puh: 03 525 9002

Leena Yrjölä

TERVEYTTÄ PUILLE!

Kaupunkipuiden kasvinterveydelliset ongelmat lisääntyvät. 2000-luvulla Eurooppaan on levinnyt useita uusia hankalasti torjuttavia kasvintuhoojia, sekä kasvitauteja että tuhohyönteisiä. Vaarallimpien kasvintuhoojien leviämistä pyritään estämään myös viranomaistoimin.

teksti: MARKO PIRINEN, kuvat: RUOKAVIRASTO

EU:n kasvinterveysasetuksessa mainittujen kasvintuhoojien esiintymistä kartoitetaan vuosittain Ruokaviraston kasvinterveys- ja lannoiteyksikön toimesta. Näitä vaarallisimpia kasvintuhoojia nimitetään karanteenituhoojiksi.

Kun viheralueen kuollut tai huonokuntoinen puu poistetaan, olisi hyvä selvittää mikä oli syy ja havainnoida kasvintuhoojia myös hoitotöiden yhteydessä. Tuhoojatapausten hallinnassa oleellista on mahdollisimman varhainen havaitseminen. Kasvinterveydellisiin riskeihin kannattaakin varautua jo ennalta. Ruokavirastoon pitää olla yhteydessä aina, kun epäillään karanteenikasvintuhoojaa tai Suomessa aiemmin esiintymätöntä kasvintuhoojaa.

SAARNENJALOSOUKKO LEVIÄMÄSSÄ SUOMEEN

Ilmastomuutos todennäköisesti tulee huonontamaan kasvinterveydellistä tilaa Suomessa. Monet kasvintuhoojat leviävät uusille alueille paitsi taimien, myös monenlaisten raa-

kapuisten lähetysten, kuten polttopuun, hakkeen ja puisen pakkausmateriaalin, kuten kuormalavojen mukana. Osa tuhoojista saattaa toki levitä rajojen yli myös omin avuin, näin saattaa käydä esimerkiksi saarnenjalosoukon kohdalla. Alun perin Itä-Aasiasta kotoisin oleva saarnenjalosoukko (*Agri-lus planipennis*) on jo levinnyt Venäjän länsiosaan ja Ukrainaan, ja sen pelätään leviävän edelleen EU:n alueelle. Saarnenjalosoukko havaittiin vuonna 2020 Pietarissa, jonne sen epäillään levinneen liikenteen, puutavaran tai taimien välityksellä. Saarnenjalosoukon esiintymistä voi epäillä, jos havaitsee saarnella serpentiinimäisiä toukkakäytäviä kuoren alla ja D-kirjaimen mallisia pieniä reikiä kuoressa. Itse kuoriainen on 8–14 mm pitkä, kapea ja vihreän jalometallin hohtoinen. Saarnella on myös muita tuholaisongelmia. Monet ovat ihmetelleet lähes lehdettömiksi syötyjä saarnia. Kyseessä on sahapistiäinen *Tomostethus nigritus*, joka on yleistynyt voimakkaasti vuodesta 2015 lähtien. Saarnet näyttävät kestävän melko hyvin tämän kotimaisen pistiäisen vioituksia. Japanis-

Marko Pirinen, Ruokavirasto

Aasianrunkojäärän vioitusta ja toukka.

ta lähtöisin oleva saarnensurma (*Hymenoscyphus fraxineus*) havaittiin ensimmäisen kerran Suomessa 2007. Esiintymiä on ollut Etelä-Suomessa ja Ahvenanmaalla.

AASIALAISTEN RUNKOJÄÄRIEN INVAASIO EUROOPPAAN 2000-LUVULLA

Aasianrunkojääriä (*Anoplophora glabripennis*) on levinnyt useisiin Euroopan maihin Kiinasta puisen pakkausmateriaalin mukana 2000-luvulla. Suomessa se todettiin vuonna 2015, mistä alkoi viisi vuotta kestänyt torjuntaoperaatio. Tehokkaiden toimenpiteiden avulla tuhooja saatiin torjuttua ja uusia löydöksiä ei ole tullut, mutta tilanne vaatii jatkuvaa tarkkailua. Aasialaisten runkojäärien esiintymisen havaitsee helpoiten kuoraisen nakertamasta sentin kokoisesta säännöllisen pyöreästä reiästä. Aasianrunkojäärän sukua oleva kiinanrunkojääri (*Anoplophora chinensis*) levisi Eurooppaan 2000-luvun alkupuolella. Sen leviämistä on tapahtunut bonsai- ja taimitarhakasvien mukana. Aasianrunkojäärän vioittaessa puun runkoa ja latvusta, kiinanrunkojääri esiintyy puun alaosissa ja juuristossa. Isäntäkasveina näillä karanteenituhoojilla voi käytännössä olla lähes kaikki lehtipuut.

HOLLANNINJALAVATAUTIA ESIINTYY SUOMEN LÄHIALUEILLA

Euroopasta jalavia hävittänyttä hollanninjalavatautia ei ole todettu toistaiseksi Suomesta. Tautia aiheuttavat *Ophiostoma ulmi* ja *Ophiostoma novo-ulmi* -nimiset sienet. Kyseiset sienet leviävät kaarnakuoriaisten (*Scolytus multistriatus*, *S. laevis* ja *Hylurgopinus rufipes*) välityksellä. Kaarnakuoriaisten lähimmät esiintymät ovat Virossa, Ruotsissa ja Venäjällä Viipurissa. Viipurin esiintymän takia taudin tarkkailu on erityisen tärkeää

Ruokavirasto

Aasianrunkojääriä.

keää Kaakkois-Suomen alueella. Hollanninjalavatauti ei ole karanteenituhooja, mutta sitä ei saa olla myytävissä taimissa. Suomessa vanhoja vuorijalavia lahottaa jalavanpakurikäppä (*Inonotus ulmicola*), minkä tuhot saatetaan välillä sekoittaa hollanninjalavatautiin.

HYVÄ KASVINTERVEYDELLINEN HYGIENIA TÄRKEÄÄ KASVITAUTIEN HALLINNASSA

Alppiruusun versopoltetta (*Phytophthora ramorum*) nimetään myös tammen äkkikuolemaksi. Tämä kasvitauti voi esiintyä sekä lehtipuilla että havukasveilla ja isäntäkasveina on lukuisia puulajeja. Oireita voivat olla lehtien ja versojen ruskeat laikut, lakastuminen ja tervamaiset vuodot rungosta. Hevoskastanjalla *Pseudomonas syringae* pv. *aesculi* -bakteeritauti aiheuttaa samankaltaisia ruskeita, vuotavia laikkuja runkoihin. Suomessa versopoltetta on todettu useasti ulkomailta tuotavissa alppiruusuissa. *Phytophthora* -munasienet ovat hankalia ja vaikeasti hallittavia kasvitauteja, joiden kanssa kannattaa olla tarkkana. Ne hyötyvät kasvuston kosteudesta ja voivat levitä myös kasteluveden välityksellä. Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää myös taimiaineiston terveyteen ja kasvinterveydelliseen hygieniaan, mikä tarkoittaa esimerkiksi työvälineiden ja koneiden säännöllistä puhdistamista. Poistettaessa kuolleita kasveja kannattaa huolehtia kasvijätteen käsittelystä ja sijoittamisesta siten, että tautitapauksissa lisälevintää ei tapahtuisi. Versopolte on maailmalla laajasti levinnyt - Euroopassakin tuhooja on ollut useissa maissa taimitarhoilla ja viheralueilla. Yhdysvalloissa on ollut tuhooja erityisesti tammilla Kaliforniassa. Iso-Britanniassa versopolte on tuhonnut lehtikuusia erityisesti Lounais-Englannissa ja Skotlannissa.

>

HAVUPUITA UHKAAVAT USEAT UUDET KASVINTUHOOJAT

Mäntyankeroinen (*Bursaphelenchus xylophilus*) havaittiin ensimmäisen kerran Euroopassa Portugalissa vuonna 1999, jonne se levisi todennäköisesti puisen pakkausmateriaalin mukana. Espanjasta mäntyankeroinen todettiin 2008. Tuhoojasta ei ole päästy eroon torjuntatoimenpiteistä huolimatta. Suomessa kasvavista puista mäntyankeroista ei ole todettu. Mikrokooppisen pieni, puun solukossa elävä mäntyankeroinen leviää havupuutavaran ja puisen pakkausmateriaalin mukana maasta toiseen. Myös Suomessa on löydetty eläviä mäntyankeroisia ulkomaisesta puupakkausmateriaalista. Puusta toiseen mäntyankeroisia kuljettavat tukkijäärät (*Monochamus* sp.), joita esiintyy myös Suomessa. Ruokavirasto kartoittaa vuosittain mäntyankeroisen esiintymistä huonokuntoisista puista otettavilla poranäytteillä ja tukkijäärien pyydyksillä. Mäntyankeroisen oireena ovat neulasten ruskettuminen ja puun kuoleminen. Mäntyankeroisen ja muiden metsätuhoisten leviämiskäsitteitä voidaan pienentää hävittämällä käytetty puinen pakkausmateriaali mahdollisimman nopeasti sen jälkeen, kun sitä ei enää käytetä tavaroiden kuljettamiseen. Mäntyankeroisalueilta on käsittelemättömän havupuutavaran maahantuonti kielletty. Havukasvien tuonti on kielletty EU:n ulkopuolelta. Puista pakkausmateriaalia, kuten kuormalavoja, koskee kansainvälinen ISPM 15 standardi, jonka mukaan pakkaukset tulee olla käsiteltyjä ja merkittyjä standardin mukaisesti.

Keski-Euroopassa havupuilla on ollut viime vuosina valta- via kaarnakuoriaistuhvoja. Kaarnakuoriaisia kuten kirjanpajaa (*Ips typographus*) ja okakaarnakuoriaista (*Ips acuminatus*) suosivat kuumat, kuivat kesät ja myrskytuhot. Ilmaston muuttuessa näitä nähtäneen lisää ja tuhot lisääntyvät todennäköisesti myös pohjoisessa. Kaupunkipuissa on myös näkynyt aitomonikirjaajan (*Polygraphus poligraphus*) kuivaamia kuusia. Uhkana on edellisen sukulaisen, taigamonikirjaajan (*Polygraphus proximus*), leviäminen Venäjältä Suomeen. Kuoriainen on jo levinnyt Siperiasta Euroopan puoleiselle Venäjälle.

Pihtojen korotauti (*Neonectria neomacrospora*) on levinnyt Euroopassa 2000-luvulla aiheuttaen pihtoihin koroja

Marko Pirinen, Ruokavirasto

Puinen pakkausmateriaali toimii monien puiden kasvintuhoojien kulkuväylänä maasta toiseen. Erityisen riskialtista on käytettyjen puupakkausten pitkäaikainen varastointi.

ja runsasta pihkavuotoa. Pihtojen korotautia esiintyy myös Suomessa. Kyseessä ei ole karanteenitauti, mutta myytävissä taimissa sitä ei saa esiintyä. Pihdanhavukirvojen (*Adelges pectinatae*) esiintymisen on huomattu olevan yhteydessä *N. neomacrospora* -sienen esiintymiseen. Lännehpahkaruoste (*Endocronartium harknessii*) on pohjoisamerikkalainen mäntyjen karanteenituhooja, joka vioittaa useita mäntylajeja. Tauti aiheuttaa keltaisia pahkoja männyn runkoon ja oksiin. Metsämänty (*Pinus sylvestris*) on erityisen herkkä tälle taudille, jota ei ole vielä tavattu Euroopasta. Pihkakoro (*Fusarium circinatum*) aiheuttaa mäntyihin pihkaa vuotavia kuoliolaikkuja, oksien kuivettumista, neulasten värimuutoksia sekä kariemista. Tauti on peräisin Pohjois-Amerikasta. Kyseessä on karanteenituhooja, jota on tavattu Euroopastakin useasta Välimeren maasta 2000-luvulla. Metsämänty on erittäin altis tälle taudille, joka leviää siementen, käpyjen ja taimien mukana. Levittäjänä voivat toimia myös kaarnakuoriaiset.

Ruokaviraston riskinarviointiryhmä on lisäksi arvioinut eräitä muita lajeja, joista voisi tulevaisuudessa koitua merkittäviä tuhoja Suomen havupuille. Näistä keskeisimmät ovat pohjoisamerikkalaiset neulasia ja monia muitakin kasveja syövä perhonen *Orqyia leucostigma* ja kilpikirva *Chionaspis pinifoliae*.

Mitä aiemmassa vaiheessa nämä lajit saadaan kiinni, sitä pienemmiksi jäävät taloudelliset ja ekologiset tuhot. Siksi näiden kasvintuhoojien etsiminen ja kasvinterveydellisten riskien tunnistaminen on tärkeää. ▼

Kirjoittaja työskentelee tarkastajana Ruokaviraston kasvinterveys- ja lannoiteyksikössä.

Hanne Rajanen, Ruokavirasto

Ruokaviraston pyydys saarnenjalosoukolla Suomenlinnassa.

PUUNHOIDON AMMATTILAISET PALVELUKSESSANNE

Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry:n kautta löydät vastuulliset tekijät alueeltasi kaikkiin alan töihin.

**Suomen
Puunhoidon
Yhdistys ry**

B. pendula var. carelica

JÄSENYRITYKSET

www.suomenpuunhoidonyhdistys.fi

Arbomare Oy
www.arbomare.fi

Arboristi Tom Nylund
www.puunkaato.fi

Arboristikilta Oy
www.arboristikilta.fi

**Arboristipalvelu
Lehtoranta Oy**
www.lehtoranta.pro

Entti Oy
www.entti.fi

Fri-Tec
www.fri-tec.fi

**Helsingin
puunkaato- ja
palvelut tmi**
www.helsinginpuunkaato.fi

**Juurista latvaan
arboristipalvelu**
www.juuristalatvaan.fi

**Jyväskylän
Arboristipalvelu Oy**
www.arboristipalvelu.fi

Kuntec Oy
www.kuntec.fi
**Lahden Metsuri- ja
sahauspalvelu Ky**
www.sahauspalvelu.com

Lapin Arboristipalvelu Oy
<https://lapinarboristi.fi>
Länsi-uudenmaan PuuApu
www.lu-pa.fi

Metsätyö T. Koponen Oy
www.arboristi.net

Oulun Arboristipalvelu Oy
www.pihapuuoulu.fi

**Piha- ja kantojyrsintä-
palvelu Saarinen**
[www.pihajakantopalvelu
saarinen.fi](http://www.pihajakantopalvelu
saarinen.fi)

Pihapalvelu Oksat Poikki
www.oksatpoikki.fi

Pihapuut Pinoon
www.pihapuutpinoon.fi

**Pohjois-Karjalan
Arboristipalvelu**
www.pk-arboristipalvelu.fi

**Pohjolan kantojyrsintä- ja
arboristipalvelu**
www.arborist.fi

Puidenhoitajien Oy
www.puidenhoitajat.fi

**Puu- ja pihapalvelu
TIKKA Oy**
www.puujapihapalvelutikka.fi

Puunhoidon Kumppanit Oy
www.puuasiat.fi

Puunhoito Antti Virkki
www.anttiviruski.com

**Puunkaato- ja
palvelut O&L Oy**
[www.puunkaato- ja
palvelut.com](http://www.puunkaato- ja
palvelut.com)

Puuromu
<https://puuromu.fi>

Runko-Ranta Oy
<https://runko-ranta.fi>

Saimaan Pihapuu Oy
www.saimaanpihapuu.fi

Silmu & Sydänpuu
www.silmujasydanpuu.fi

SMP Arboristit Oy
www.smp-arboristit.fi

Tmi Milka Sinervä
www.sinerva.fi

Tmi Mikko Pajuniemi
www.arboristi.info

TM Savotta Oy
www.tmsavotta.fi

Touran Puu-apu Oy
www.puuapu.fi

Viherpalvelu Greener
<https://greener.fi>

Jäsenyritystemme tarjoamia palveluja ovat esim.

- kaikki arboristityöt, puiden hoito- ja kunnossapito- ja latvustuennat
- puiden kaadot ja siirrot, tontti- ja maisemahakkuut, haketus ja kantojen jyrseminen
- kuntoarviot ja arvonnäilytykset, puuston inventointi ja hoitosuunnitelmat.

Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry:n jäsenyritykseksi hyväksytään viher- ja/tai metsäalalla toimiva yritys, jonka vakituisista työntekijöistä vähintään yksi on koulutukseltaan arboristi. SPY:n jäsenyrityksen tulee noudattaa hyvää ammatillista toimintatapaa sekä huolehtia yhteiskuntavelvoitteistaan.

Seuraa meitä somessa!

Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY
Finnish Tree Care Association

@PuunhoitoSPYry

Islannin kaupunkipuut ilmastonmuutoksessa

Islanti on tunnetusti vähämetsäinen maa. Siellä kasvaa vain kolme jokseenkin kunnolliseksi puuksi kasvavaa kotoperäistä lajia: hieskoivu, pihlaja ja haapa. Viherrakentamisessa käytetään lisäksi laajempaa valikoimaa vierasperäisiä lajeja. Kaupunkipuiden valinnan ja kasvattamisen haasteet Reykjavikissä ovat hyvin saman tyyppisiä ja ehkäpä jopa hankalampia kuin pohjoisessa Suomessa

teksti ja kuva: ANU RIIKONEN

Vaikka Islannissa ei sen asuttamisen jälkeen ole juurikaan säilynyt luontaisia metsiä, on niitä istutettu innolla erityisesti 1950-luvulta lähtien. Tästä huolimatta metsää on yhä vähän. Maan suurimmassa, mutta silti pienessä kaupungissa, noin 130 000 asukkaan Reykjavikissa on istutettu katupuuta erityisesti viime vuosikymmeninä. Katupuuta onkin kappalemääräisesti jo suhteellisen paljon – yhtä tiheässä tai jopa tiheimmässä kuin monissa Pohjois-Amerikan kaupungeissa.

Puiden kasvu on lyhyessä kesässä hidasta, ja pääosa Reykjavikin katupuista onkin edelleen alle 10 metrin korkuisia. Ilmastollisten rajoitteiden vuoksi lajivalikoima on pieni – noin 15-20 lajia. Jättipoppeli on Reykjavikissa selvästi yleisin ka-

tupuu, mutta kolme kotimaista puulajia ovat myös tavallisia. Havupuut ovat lukuisampia kuin meillä: ne muodostavat keskusta-alueen katupuustosta yli 10%.

ILMASTO MUUTTUU, MUUTTUUKO KAUPUNKIPUUSTO?

Islannissa on arktinen ja mereinen ilmasto. Talvet eivät ole valtavan kylmiä, mutta ne ovat tuulisia ja märkiä. Ilmastomuutoskenaariot Islantiin ovat saman tyyppisiä kuin meille Suomeen: talvet lämpenevät enemmän kuin kesät, ja sateisuus todennäköisesti lisääntyy myös.

Hieman samaan tapaan kuin meilläkin, ilmastonmuutos tuo sekä hyvää että huonoa Islannin kaupunkipuille. Toisaalta toivotaan, että voidaan kasvattaa joitakin lajeja, joille läm-

pösumma ei ole aiemmin riittänyt. Toisaalta osaa jo viheralan käyttöön vakiintuneista tai kotoperäisistä lajeista alkavat vai-
vata uudet ongelmat. Islannissa pelätäänkin, että monet puu-
lajit eivät selviä entistä leudommista ja vetisemmistä talvista.
Myös lämpimämmässä paremmin menestyvät ja myös aivan
uudet tuholaiset ovat ongelmana.

SITKANKUUSI HANKALUUKSISSA

Sitkankuusi on yksi Islannissa suhteellisen hyvin menesty-
neistä pohjoisamerikkalaisista puulajeista. Sen alaskalaista al-
kuperää on istutettu Islantiin noin 1930-luvulta lähtien. Pian
maahan levisi myös *Elatobium abietinum* -kirvalaji, joka viih-
tyy Islannin sitkankuusissa loistavasti. Nyt on huomattu, että
sen aiheuttamat toistuvat puutuhot liittyvät ilmastomuutok-
seen. Talvien lämpeneminen on johtanut siihen, että ajoittain
suuri määrä kirvoja onnistuu talvehtimaan ja lisääntymään.

Sitkankuusella menee erityisen huonosti Reykjavikissa, sil-
lä kaupunkiympäristön stressit lisäävät puiden kirvaongel-
mia. Vilkkaiden teiden varsilla puut kärsivät kirvoista huo-
mattavasti pahemmin kuin kauempana liikenteestä. Katusuo-
lalla ja ilmansaasteilla lieenee osuutta asiaan. Myös liikenteen
tuottamat typen oksidien päästöt voivat tehdä sitkankuusen
neulasista kirvoille paremmin maistuvia.

MITÄ JÄLJELLE JÄÄ?

Reykjavikissa on jo todettu, että jättipoppelia on ehkä tullut
istutettua liikaa; meiltäkin tuttuun poppeleiden tapaan se on
vahvajuurinen ja voi vetää katukiveyksen kiharalle. Sen latvus
ei myöskään kestä Islannissa yleisiä myrskytuulia kovin hy-
vin. Jättipoppelin tilalle on etsitty yhtä hyvin menestyviä laje-
ja heikoin tuloksin. Kun lajistoa on käytössä vähän, on erityi-
sen harmillista, että muuten käyttökelpoisia lajeja menetetään
esimerkiksi tuholaiden ja muuttuvan ilmaston myötä.

Toivotaan, että Islanti saa ilmastomuutoksen pyörteis-
sä vähintään yhtä monta menestyvää kaupunkipuulajia lisää
kuin menettää. Tästä ei ole mitään takeita, sillä kuten meillä-
kin, ilmaston ääri-ilmiöt lisääntyvät, emmekä tiedä, ovatko ne
todella kylmät talvet menettä historiaa vaiko eivät. ▼

Tarkastellut artikkelit: Crosby, M. K., McConnell, T. E., Holderieath, J. J., et al.,
2021. Urban street tree characteristics and benefits in city centre, Reykja-
vik, Iceland. *Trees, Forests and People*, 4, 100066.

Kuckuka, J., van Manenb, S., Eggertssonc, Ó., Oddsdóttirc, E. S., & Espera, J.
2021. Defoliation and dieback of Sitka spruce in Reykjavik, Iceland. *Icelandic Agricultural Sciences*, 34, 15-28.

Kaikki kasvualustat HULEVESIEN HALLINTAAN

Läpäisevä kasvualusta PLUS istutusalueille, joilla
halutaan hallittua vedenläpäisyä ja hulevesien hyödyntämistä
kasvien käyttöön. Sopii puiden, pensaiden ja perennojen
istuttamiseen sekä nurmipeitteisille kaistoille ja painanteille.

Viivyttävä kasvualusta soveltuu biopidätysaltauksiin,
tulvaniityille ja kosteikkojen reuna-alueille, joilla kasvualustan
tulee viivyttää ja puhdistaa hulevesiä.

Lisätiedot:

p. 020 331 404 | hannu.saranko@kekkila-bvb.com

kekkila.fi/viherrakentaminen

Lue lisää!

Joillekin kaduille varataan paljon tilaa ihmisille ja katu ympäristön vihreydelle, kun taas jotkin kadut mahdollistavat sujuvan ajoneuvoliikenteen.

Uutta ajattelua katusuunnitteluun

teksti: PENTTI PEURASUO JA JOUKO HANNONEN , kuvat: COWI

Norjassa on paljon katu- ja tiesuunnitteluohjeita. Tärkein valtakunnallinen ohje on N-100 tie- ja katusuunnittelu. Useimmilla suuremmilla kaupungeilla on omat suunnitteluohjeensa, jotka kaikki perustuvat N-100 julkaisuun. Tämä artikkeli on yhteenveto pääkohdista, joista Oslon uusi katusuunnitteluohje koostuu.

ENNEN :

**AUTOLLA TULI PÄÄSTÄ AINA NOPEIMMIN PAIKASTA A
PAIKKAAN B.**

N-100 julkaisua on vuosikymmenten saatossa uudistettu ja päivitetty useaan kertaan. Se perustuu kaupunkisuunnittelun modernistisiin periaatteisiin:

Kevyt liikenne tuli erottaa ajoneuvoliikenteestä, jotta autot

pääsisivät liikkumaan nopeasti ilman jalankulku- ja pyöräliikenteen aiheuttamaa häiriötä tai kevyen liikenteen vaarantumista autoliikenteen vuoksi.

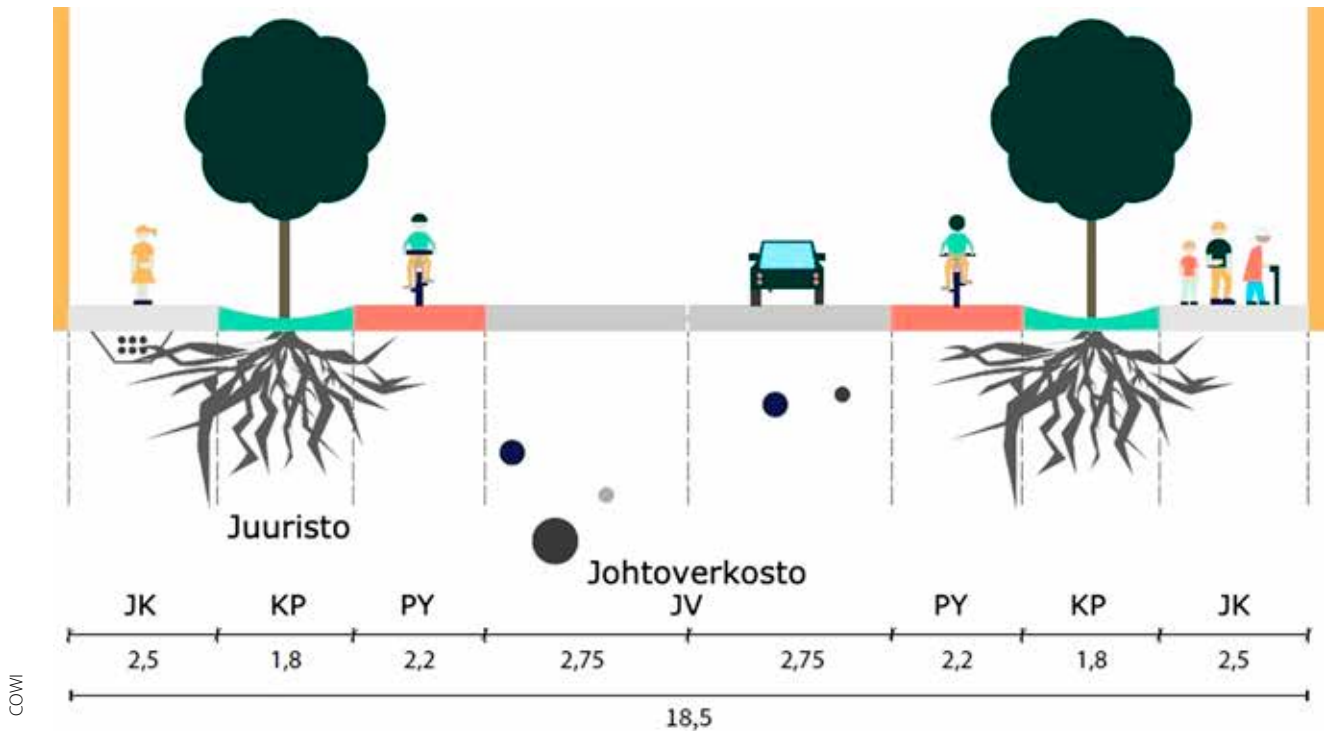
Ruuhkien välttäminen ja nopea liikkuminen oli katu- ja tiesuunnittelussa tärkein tavoite. Suunnittelupäätökset perustuivat talousanalyysiin, jossa ajansäästö oli tärkein kriteeri.

TÄSTÄ ETEENPÄIN:

JALANKULKU JA PYÖRÄILY YKKÖSPRIORITEETIKSI

Kaupungeissa on paljon perusteluja sille, että ensisijaisesti jalankululle ja pyöräilylle luodaan sujuva ja turvallinen liikkuminen. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi etuajokeuden määrittymistä risteysalueilla.

Pitäisikö autojen ajaa hitaasti ja antaa ensisijaisesti jalankulkijoille etu ylittää katu vai tuleeko kevyen liikenteen käyt-

Puut tarvitsevat vähintään 15 m³ kasvualustaa kasvaakseen ja menestyäkseen hyvin.

tää kiertoteitä, tunneleita ja kauempana sijaitsevia siltoja?

Oslo'n uusi katusuunnitteluohje on vanhaan ohjeeseen verrattuna vallankumouksellinen. Ensimmäistä kertaa Norjan liikennehistoriassa on tehty päätös, joka tähän mennessä on ollut olemassa vain visioissa ja joissain pilottihankkeissa.

Jalankulku- ja pyöräliikenne asetetaan etusijalle tai samatarvoiseksi kuin ajoneuvoliikenne. Katusuunnittelussa on myös otettava huomioon ilmastonmuutos, päästöt, luonnon monimuotoisuus ja viheralueet.

SIIRRYTÄÄN KOKONAISVALTAISEN KATU- JA TIESUUNNITTELUUN

Liikennealueen tila on rajallinen. Jokaisella kadulle ei ole tilaa kaikelle: autoille, joukkoliikenteelle, tavarantoimituksille, esteettömyydelle, kevyelle liikenteelle ja hulevesiratkaisuille. Kadun suunnittelussa tulee määritellä sille tulevat toiminnot edellä kuvatun priorisoinnin mukaisesti. Kokonaisvaltaisen suunnittelun avulla määritellään, mille kaduille tulevat mitkään toiminnot. Oslossa tämänkaltaisen priorisointi on jo tehty uusimmissa katusuunnitelmissa Kvadraturenissa ja Thorvalds Meyerin kadun peruskorjauksessa Grunerlokkassa.

Katusuunnitteluohje edellyttää kokonaisvaltaista suunnittelua ja tärkeysjärjestyksen määrittelyä annetun priorisoinnin mukaisesti aina, kun katua suunnitellaan ja rakennetaan. Joillekin kaduille varataan paljon tilaa ihmisille ja katu ympäristön vihreydelle, kun taas jotkin kadut mahdollistavat sujuvan ajoneuvoliikenteen. Näin on mahdollista varata tilaa kaikil-

le nykyaikana vaadituille toiminnoille, kuten esimerkiksi katupuille.

MUITA MUUTOKSIA

Oslo'n uudessa katusuunnitteluohjeessa on muutettu useita teknisiä vaatimuksia. Erityisesti kasvillisuutta koskevia vaatimuksia on tiukennettu. Samaten hulevesien hallinta on otettu elimelliseksi osaksi suunnittelua. Poistetun puun tilalle on aina istutettava uusi, vastaava puu. Aina, kun on mahdollista, uuden puun tulee olla samankokoinen kuin poistettu. Vaihtoehtoisesti rungon ympärysmitaltaan 100 cm:n puun tilalle voidaan istuttaa kymmenen 10 cm:n puuta. Tämän toivotaan johtavan siihen, että suuria puita ei liian herkästi poistettaisi.

Merkittävä muutos on myös, että tilavaatimukset muuttuvat: "valaisimet ja muut rakenteet kuten vesi-, ja viemärijohdot on sijoitettava vähintään viiden metrin etäisyydelle puiden rungosta." Myös puiden kasvialustalle on uudet ja tiukemmat vaatimukset, mikä edellyttää kaikilta toimijoilta uutta osaamista ja parempaa yhteistyötä.

KATUYMPÄRISTÖN SUUNNITTELUSSA TARVITAAN LISÄOSAAMISTA

Oslossa on luonnon monimuotoisuuden ohella huomattavasti enemmän vieraslajeja kuin muissa Norjan kaupungeissa. Kaupunki ottaa nyt tosissaan vastuun monimuotoisuudesta asettamalla tiukkoja vaatimuksia katualueelle istutettavalle kasvillisuudelle.

Keskusta-alueella voidaan käyttää vieraita lajeja vain, jos

>

niillä ei ole ekologisia riskejä ja ne eivät sisälly vieraslajien kiellettyyn listaan. Kauempana keskustasta sen sijaan voi käyttää ainoastaan kasvilajeja, joilla on kyseisen alueen luonnollinen geeniperimä. Tästä tiukasta vaatimuksesta voi poiketa vain erityisestä syystä. Kasvimateriaalin ja sen mukana tulevan maa-aineksen on oltava tarkistettu kasvitautilien varalta. Kasvien tuonti ulkomailta vähenee, koska alkuperältään sopivia kasveja tuotetaan pääosin kotimaassa. Tämä vähentää haitallisten mikro-organismien ja kasvitautilien maahantuloa.

Nämä vaatimukset edellyttävät lisäkoulutusta ja tiedon lisäämistä kaikilta. Erityisesti lisäkoulutusta tarvitsevat suunnittelijat, rakentajat, ylläpitäjät ja he, jotka tuottavat katualueelle tulevaa kasvillisuutta. Uuden ohjeen mukaan toimiminen saattaa muuttaa katu- ja liikennevihreän olemusta luonnonmukaisempaan suuntaan.

Viheralueiden ylläpitäjien ja hoitajien tulee kyetä erottaa kotimaiset kasvit haitallisista vieraslajeista. Tämäkin edellyttää lisäkoulutusta.

KAUPUNKIEKOLOGIAA JA UUSIA KASVILLISUUSRATKAISUJA

Kaupunkiekologian huomioiminen edellyttää monikerroksellista kasvillisuutta. Alus-, pensas- ja puustokerrokset aikaansaavat monikerroksisuutta katuvihreässä. Tämä johtaa kasvikonaisuuden monimuotoisuuteen, joka edesauttaa mikro-organismien, hyönteisten, lintujen ja muiden pieneläinten määrän kasvua. Tämä on selvä ero nykykäytäntöön, joka johtaa usein vain nurmikkoon, runkopuihin tai ainoas-

taan puiden käyttöön.

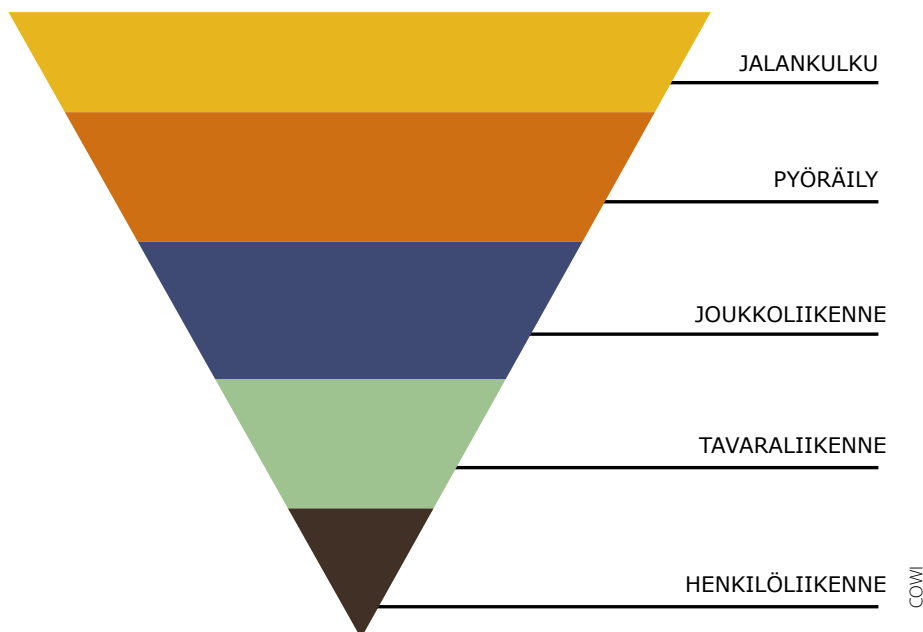
Yllä mainitut kiristyvät vaatimukset katuympäristön suunnittelussa edellyttävät suunnittelijoiden oleellista osaamisen ja koulutuksen lisäämistä. Tämä mahdollistaa sen, että myös rakentajat pystyvät toteuttamaan vaadittuja suunnitteluratkaisuja.

KÄYTÄNTÖ TULEE TESTAAMAAN UUDISTUSTEN TOIMIVUUDEN

Oslon uusi katusuunnitteluohje testataan nyt käytännössä. On mahdollista, että osa vaatimuksista on vaikea täyttää mm. siksi, että ne kohdistuvat useisiin eri ammattikuntiin. Normistoa ja ohjetta tullaan päivittämään kokemusten perusteella.

Uusi katusuunnitteluohje on konkreettinen teko, jolla on mahdollista päästä YK:n, Norjan ja Oslon kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Pentti Peurasuo on maisema-arkkitehti ja Jouko Hannonen Viher- ja ympäristörakentajat ry:n puheenjohtaja. Artikkelin pohjautuu norjalaisen Park & Anlegg -lehden numerossa 9/2021 julkaistuun artikkeliin, jonka on kirjoittanut Kathrine Omnia Ström.

Oslon uuden katusuunnitteluohjeen mukaan kadun toiminnot priorisoidaan katukohtaisesti.

Green Flag Award

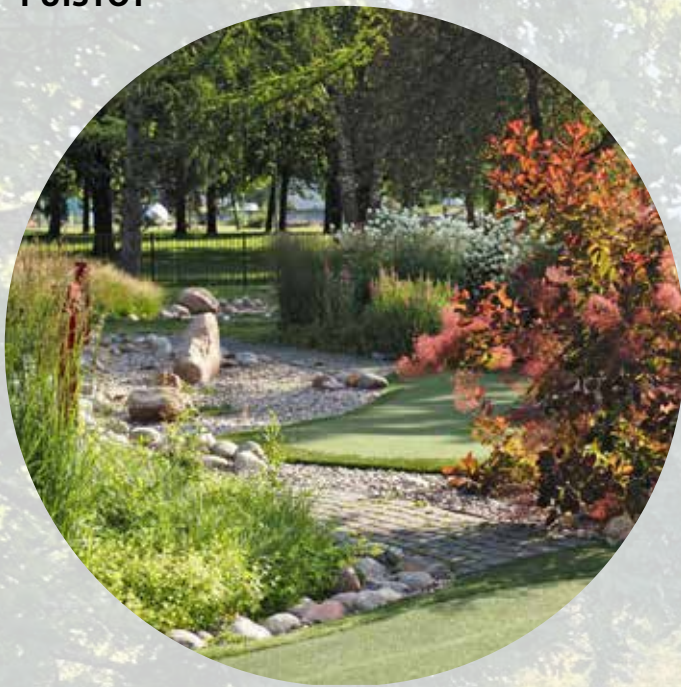
VOITTAJAPUISTOT

tekstin ja puistoesittelyt koonnut: HEIDI OVASKA JA LIISA HYTTINEN

Green Flag Award -tunnuksen vuonna 2022 voittaneet viheralueet ovat nyt selvillä. Tunnusta haettiin yhteensä kahdelletoista viheralueelle ja niiden taso oli korkea: Kaikki alueet täyttivät GFA-tunnukselle vaaditut kriteerit. Uusina kohteina mukaan hakivat Paraisten kaupungin Keskuspuisto ja Espoon seurakuntayhtymän Kellonummen hautausmaa, jotka saivat GFA-tunnuksen nyt ensimmäistä kertaa.

GFA-tunnuksen myöntää Suomessa Viherympäristöliitto. Tunnusta voivat hakea viheralueet, jotka ovat yleisölle avoimia – kaupunkipuistojen lisäksi vaikkapa taajamametsät, yliopistokampukset, sairaaloiden viheralueet tai viljelypalstat. Kelpoisuutta GFA-puistoksi arvioivat tuomarit, jotka ovat viheralan asiantuntijoita ja suorittaneet kansainvälisen GFA-organisaation koulutuksen. Käyttäjäystävällisyys, kaupunkilaisten osallistaminen ja monipuoliset toiminnot ovat eduksi GFA-tunnusta hakiessa. Myös hyviin käytänteisiin puistojen hallinnoinnissa kiinnitetään huomiota. Vuonna 2022 puistot saivat tuomareilta erityistä tunnustusta aktiivisesta kehittämisestä laadukkaamman ja strategisemman kunnossapidon tason edistämiseksi. Palkittujen puistojen vahvuuksiin kuuluvat monimuotoista puutarhakulttuuria edistävä kasvillisuus sekä ympäristövaikutusten huomioon ottaminen.

Paraisten Keskuspuisto, Parainen, 10 ha
Kirkkosalmen molemmin puolin levittyvän puiston kauttakulkee suosittu siltakierros.

+ käyttäjäystävällisyys + turvallisuus + virkistys

Puistosta löytyvät tapahtuma-alue, Centris-seikkailugolf ja Hortensia-puisto. Luonnonmukaiset ratkaisut kuten luonnonkivien käyttö näkyvät puistossa. Talvisin puistoa kaunistavat merelliseen ympäristöön sopivat talventörröttäjät.

Kellonummen hautausmaa, Espoo, 20 ha

Hautausmaa tarjoaa levähdyspaikkoja hiljentykselle, rauhoittumiselle ja muistelulle.

+ rauha ja luonnonläheisyys

+ ympäristövaikutusten huomioiminen

Hautausmaata voidaan kuvata englantilaistyyppiseksi maisemapuistoksi. Alue jakautuu metsä- ja niittyhautausmaahan. Kesäaikaan pergolat varustetaan pöydin ja penkein. Alueella on myös kaksi kalustettua taukokatosta, joista toinen sijaitsee erityisen kauniilla paikalla lammen rannalla.

Axxell Överby kampus ja Marketanpuisto, Espoo, 15 ha

Suomen suurin piha- ja puistorakentamisen näyttelypuisto.

+ monikäyttöisyys + opetuksellisuus

+ ympäristövaikutusten hallinta

Alueella sijaitsee puutarha-alan oppilaitos sekä Marketanpuiston näyttelypuisto. Puistossa järjestetään tapahtumia, ja siellä käy vuosittain lähes 100 000 vierailijaa. Nimikoidut kasvit mahdollistavat monipuolisen oppimisympäristön sekä opiskelijoille että vierailijoille.

Hatanpään kartanopuisto ja arboretum, Tampere, 10 ha
Matkailijoiden ja paikallisten suosima puisto Pyhäjärven rannalla.

+ kunnossapidon taso + luonnon monimuotoisuus + kulttuuriperintö

Arboretum on perustettu 1970-luvulla ja siellä kasvaa puiden, pensaiden ja perennojen lisäksi kosteikko- ja vesikasveja. Ruusutarhassa kasvaa noin 200 ruusulajiketta. Kasvit on nimikoitu.

Riihimäen kaupunginpuutarhuri Päivi Sundman kouluttautui GFA-tuomariksi keväällä 2022 ja sai kesällä tuomaroitavakseen Kotkan Sibeliuksenpuiston. - Parasta koulutuksessa oli käytännön osuus Lahden Pikku-Vesijärven puistossa, jossa myös pääsi tapaamaan kollegoita. Meitä oli tuomaroimassa kolme henkilöä ja keskustelua käytiin, jotta yhteinen näkemys syntyi, Sundman kertoo.

Sibeliuksenpuisto, Kotka, noin 1,2 ha

1930-luvulla perustettu puisto on osa Kotkan Veistospromenadia.

+ historialliset arvokohteet + kunnossapidon taso
+ monipuoliset toiminnot

Muotopuutarhan vanhat puut, kauniit kesäkukkaistutukset ja suihkulähde houkuttelevat kävijöitä viettämään aikaa puistossa. Puiston veistoksista vanhin on suihkulähteen keskellä katseen vangitseva Jussi Mäntysen veistos Kotkat (1955).

Sapokan vesipuisto, Kotka, 60 ha (sisältää vesialueet)

Kävijöitä houkuttelee 20 metriä korkea vesiputous, jonka ylätasanteella on kivinäyttely.

+ selkeät opasteet + harvinaiset puulajit + kauniit näkymät

Vuonna 1994 valmistunut puisto on Suomen palkituimpia puistoja. Puiston alueella on toistasataa pienoisoronheitintä, jotka valaisevat upeasti puiston yksityiskohtia pimeään aikaan. Kasvillisuus on monipuolista. Puisto on osa Kotkan kansallista kaupunkipuistoa.

Katariinan Meripuisto, Kotka, 20 ha

Monipuolisessa puistossa riittää tekemistä ympäri vuoden.

+ merellisyys + esteettömyys + monipuoliset toiminnot

Puistolle myönnettiin Green Flag Award -tunnus jo neljättä kertaa. Alueella on kallio- ja hiekka-alueita, taidokkaasti tehtyjä viherrakenteita, laaja nurmi-alue sekä kuntoiluvälineitä, lasten muumileikkipaikka, skeittiramppi ja par-kour-alue. Puisto on osa Kotkan kansallista kaupunkipuistoa.

Jokipuisto, Kotka, 16 ha (sisältää P-alueen)

Puiston sydämen muodostaa jalolumpeita kasvava lampi.

+ rakenteiden hyvä kunto + vesielementit
+ tukinuittopaikan historia huomioitu

Puisto on osa 2,5 km pituista Jokirantaa, jonka rantakaistale tulee pääosin jäämään luonnon-tilaan. Graniittimuurit ja näyttävät istutukset muodostavat hienon kokonaisuuden. Laaja aktiviteettitarjonta ja esteettömät kulkureitit tarjoavat monia mahdollisuuksia.

Fuksipuisto, Kotka, 1 ha

Atsaleoistaan tunnettu puisto perustettiin vuonna 1996 atsaleoiden koekenttäistutusten myötä.

+ monipuolinen kasvilajisto
+ kunnossapidon taso

Atsaleoiden lisäksi puistosta löytyy monenlaisia eri kasvilajeja ja -lajikkeita perennoista hedelmäpuihin. Kasvit on nimitetty. Puistosta löytyy lastenleikkipaikka ja lähiliikuntapaikka. Fuksipuisto on osa Kotkan kansallista kaupunkipuistoa.

PUISTOT

Lepaan kampuspuisto, Hattula, 20 ha

Puisto toimii oppimis-, työ- ja tutkimusympäristönä.

+ dynaamiset istutusalueet + siisteys ja turvallisuus
+ toimintojen hyvä kunto

Puisto tarjoaa myös vapaa-ajan viettopaikan opiskelijoille, opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle. Lisäksi alueella vierailee paljon lähialueen asukkaita ja matkailijoita. Puistossa on mm. ryhmäkasvi-istutusalueita, kivikkopuutarha, barokkipuisto, perhospereennapenkki, ruusutarha ja hedelmätarha.

Naisvuoren puistoalue, Mikkeli, 2,5 ha

Aluetta on kehitetty matkailukohteena jo 1880-luvulta lähtien.

+ kunnossapidon taso
+ monipuoliset ekologiset ympäristöt

Entisessä vesitornissa toimii kahvila ja näkötorni, jotka ovat avoinna kesäisin. Puistossa järjestetään vuosittain monia tapahtumia ja Naisvuoren kesäteatteri on järjestänyt näytöksiä puistossa vuodesta 1956 lähtien.

Pikku-Vesijärvenpuisto, Lahti, 10,5 ha

Erkki Kivivuoren vuonna 1959 suunnitteleman puiston pinta-alasta puolet on vettä.

+ monikäyttöisyys + lemmikkien ja luonnoneläinten huomiominen + kasvillisuuden esteettisyys

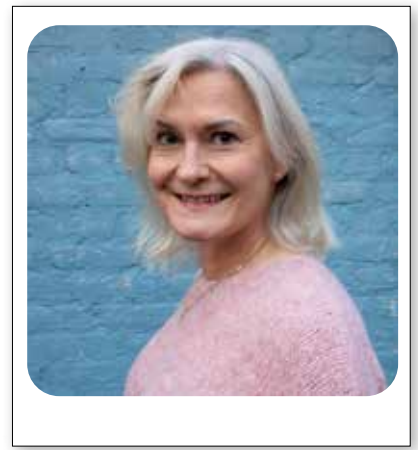
Toiminnallisessa maisemapuistossa kasvillisuudella ja erityisesti puilla on tärkeä rooli. Puistossa sijaitsee suosittu lahtelainen nähtävyys: vesiturut. Alue tarjoaa mahdollisuuksia kuntoiluun, vapaa-ajanviettoon ja tapahtumiin. Kaupunki-luontopolku Lehmusreitti sivuaa puistoa.

Näin haet Green Flag Award -tunnusta

- Hakuaika: 1.2.-14.4.2023
- Ota hakiessasi yhteyttä Viherympäristöliittoon: heidi.ovaska@vyl.fi
- Hakuprosessiin osallistuminen edellyttää hallinnointi- ja kunnossapitosuunnitelman liittämistä hakemukseen.
- Hallinnointi- ja kunnossapitosuunnitelman voi tarvittaessa teettää oppilastyönä. Tätä varten ota yhteyttä Hämeen ammattikorkeakouluun: sari.suomalainen@hamk.fi. Oppilastyö tehdään tammi-maaliskuun 2023 aikana.

Uusia tuomareita koulutettiin keväällä 2022. Etäyhteyksin pidetty koulutuksen vetivät Michele Walde (keskellä edessä) ja Carl McClean (vas.) Keep Britain Tidy -järjestöstä. Koulutuksen viimeiseen osioon he matkustivat Lahteen, jossa tutustuttiin GFA-tunnuksen jo aiemminkin saaneeseen Pikku-Vesijärvenpuistoon.

Liisa Hytinen

Perennapuutarha osaamistasolle neljä, arigatoo!

Näin Maisemasuunnittelijat ry:n elokuisella Hollannin matkalla ensimmäistä kertaa livenä suuren vaikuttajani Piet Oudolfin kädenjälkeä Circl-paviljongin puutarhassa Amsterdamissa. Vaikka kuumien kesien johdosta ja kastelujärjestelmästä huolimatta suuri osa perennoista oli jo ottanut talventörröt-täjämuodon, näky teki vaikutuksen. Kuparinruskeat kukkavarret ja heinien vihreän eri sävyt näyttivät upeilta ruosteenruskeissa corten-teräksisissä kohopenkeissään sinisinä hohkavien pilvenpiirtäjämaisten toimistorakennusten edessä. Naturalistisen istutussuunnittelun isänä tunnettu Oudolf oli luonut keskelle suurkaupunkia hyvin harmonisen ja kuitenkin rytmikkään kokonaisuuden, jossa erilaiset koristeelliset puut, lehtipensaat, kapeiksi leikatut kulkimikkaat marjakuusi-aidat, kukkivat perennat sekä erilaiset heinät ja saniaisat täydensivät saumattomasti toisiaan.

Seuraan somessa japanilaista Yuko Tanabe Nagamuraa, joka on suunnitellut puutarhoja mm. Chelsea Flower Show'hun. Sen lisäksi, että yleensäkin intoilen kaikesta japanilaiseen puutarhakulttuuriin liittyvästä, kiinnostuin Nagamurasta entistäkin enemmän kun havaitsin hänen olevan matkalla Eurooppaan. Matka suuntautui Iso-Britanniaan ja Hollantiin, ja seurasin kiinnostuneena hänen julkaisemiaan kuvia ja kommentteja nähdystä puutarhoista. Usein kuvissa esiintyi Nagamura vaihtuvien eurooppalaisten puutarhakihojen ympäröimänä.

Helmikuussa näin kuvan, jossa Nagamura kollegoineen oli istuttamassa perennoja Piet Oudolfin suunnittelemaan ja nimeä kantavaan puutarhaan, joka avattiin Tokion HanaBiyo-rissa viime maaliskuussa. Perennojen käyttö ja niiden yhdisteleminen heiniin on uutta Japanissa. Perinteisessä japanilaisessa puutarhassa käytetään puita, pensaita ja sammalta, perennoja tuskin koskaan. Kommentteista näin, että uusi istutustyyli oli japanilaisesta puutarhurista jännittävä, mutta aiheutti myös huolta ruohovartisten menestymisestä kuumassa ja kosteassa ilmastossa. Seuraavan kevään koittaessa Nagamuran ryhmällä oli kuitenkin ilo ylimmillään, kun täytteenä istutetut tulppaanit kukkivat ja valtaosa istutuksista oli selvinnyt ensimmäisestä japanilaisesta vuodestaan.

Japanilainen puutarhuri on perinteisesti pitänyt kiinnostavampana istuttaa joka vuosi uudet kukat kuin kasvattaa vuo-

sia eläviä perennoja. Perennoihin pohjautuva länsimainen puutarhatyyli lisää nyt Oudolf kärkenään suosiotaan Japanissa, kun yhä useammat asiakkaat tilaavat uutta tyyliä omiin puutarhoihinsa.

Nagamura on kuitenkin havainnut ongelman ”Uuden perennaliikkeen” tai ”Hollantilaisen aallon” vyörymisessä Japaniin: japanilaisia puutarhureita ei ole koulutettu hoitamaan näitä istutuksia. Tällä hetkellä länsimaisen puutarhasuunnittelun ja perinteisen japanilaisen puutarhanrakentamisen välissä on suuri kuilu, jonka ympärillä pyörivät suunnittelijoiden ja rakentajien lisäksi hämmäntyneet viheralan opiskelijat sekä potentiaaliset asiakkaat, jotka haluavat ostaa perennapuutarhan, mutta eivät tiedä, miten hoitaa sitä.

Nagamuralla on ratkaisu. Hän on suunnittelemassa opetuspakettia, jossa hän luokittelee suunnittelijalta ja puutarhurilta vaaditut taidot ykkösestä seitsemään. Taitotasojen avulla määriteltäisiin kunkin puutarhan vaatima osaamistaso ja koulutusta tarjottaisiin kunkin tason osaamistavoitteen mukaan. Esimerkiksi Oudolfin naturalistinen perennapuutarha vaatisi Nagamuran suunnitelmassa osaamistason neljä. Myös asiakas voisi peilata tasoihin omaa osaamistaan ja tilata nykytaidoilleen sopivan puutarhan tai hankkiutua kurssille, jossa taidot päivitetään esimerkiksi tasolle kolme. Länsimaista puutarhaa havittelevan pitäisi sen jälkeen tenttiä vielä yksi taso. Muistuttaa hieman itämaisten taistelulajien vyöarvoja. Ehkäpä taitotasot voitaisiinkin ilmaista myös värein puutarhurien univormuissa.

Mikä muuten voisi olla osaamistaso seitsemän? Kenties taito valita sopivia kasveja erilaisiin ilmastomuutoksen vaatimiin tehtäviin, kuten hulevesien imeytykseen ja puhdistukseen, tai selviämään aavikko-olosuhteissa ja tarjoamaan pölyttäjille syötävää oikeaan aikaan. Itse tavoittelen puutarhuriuden seitsemännen danin mustaa vyötä. Ihmisellä pitää olla tavoitteita

Kolumnisti Tuula Ihamuotila on Japanista innostunut suunnittelija ja viheralan yrittäjä ja opiskelee kolmatta vuotta Hämeen ammattikorkeakoulun Rakennetun ympäristön koulutusohjelmassa. Siitä tulee hänen seitsemäs tutkintonsa.

Kohti ekologisesti kestävä pientaloasumista

Asuminen muodostaa suuren osan hiilijalanjäljestämme. *Ekologisesti kestävä pientalo* -kirjassa tarkastellaan ympäristövaikutuksia lähtien tonttipaikan valinnasta energiansäästön moninaisiin mahdollisuuksiin.

Suomessa on noin miljoona pientaloa. Omistajien vaikutusmahdollisuuksia vaikkapa luonnonmonimuotoisuuden suhteen valottaa mittakaava. Suomalaisten pientalojen yhteenlaskettu piha-ala on reilusti suurempi kuin Pallas-Ylästunturin kansallispuisto!

Ekologisesti kestävä pientalo

Pekka Hänninen

Julkaisija: Rakennustieto 2022

Entistä monipuolisempi vihreä kulta

Kuusenkerkistä koivunmahlaan tarjoaa lukijalleen selkeän tietopaketin erikoisluonnontuotteiden keräämisestä. Suomessa toimivista yrityksistä näitä tuotteita käyttävät muun muassa Lumene (koivun kaarna) ja Olvi (mahla).

Kansainvälisten markkinoiden avautumisen tiellä ovat vielä kehittymättömät kotimaiset keräysverkot, vaikka pakurikäypä on jo pelin avannutkin. Tähän juurisytyhyn on paneuduttu onnistuneesti valitsemalla teoksen keskiöön kannattavuuden tarkastelu.

Kuusenkerkästä koivunmahlaan

Riina Karvonen

Julkaisija: Tapio 2022

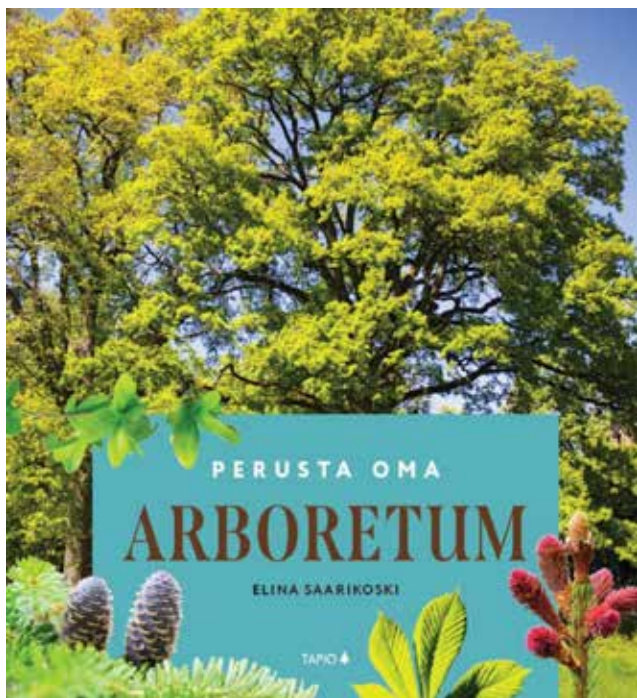
Tutkittua tietoa vihersiltojen käytöstä

Tietoa näiden miljoonaluokkaa olevien investointien tosi-asiallisista hyödyistä ei ennen Väyläviraston selvitystä ole ollut. Onnistuessaan vihersillat lisäävät liikenneturvallisuutta ja voivat estää populaatioiden pirstoutumista.

Selvityksessä havaittiin 13 eläinlajin rusakosta karhuun käyttävän vihersiltoja - siltakohtaisten ylitysmäärien vaihtelun ollessa huomattava.

Vihersillat eläinten kulkureittinä

Julkaisija: Väylävirasto 2021

Pitkäjänteistä kauneutta

Perusta itse arboretum -teos toimii nimensä mukaisesti seikkaperäisenä oppaana oman puulajipuiston perustamiseen. Samalla se avaa ymmärrystä puulajien moninaisuudesta. Runsaudenpula saattaa yllättää puiston perustajan pohjoisen sijaintimme rajoituksetkin huomioiden. Yksin mäntyihin lukeutuu reilusti yli 100 lajia.

Puolet kirjasta onkin omistettu lajiston ja puiden erikoismuotojen läpikäymiselle. Miltä kuulostavat esimerkiksi keltakerkkäinen kultakuusi tai viininpunaiset lehdet kasvattava punakoivu? Entä alaspäin oksansa kasvattava surukuusi?

Lyhytjänteisen ihmisen hommaa ei arboretumin perustaminen ole. Vaara vaanii kasvatteja sopivan kasvupaikan löytymisen jälkeenkin. Pikavoittojen sijaan kasvattaja pääsee kamppailemaan niin tautien ja tuhoeläinten kuin luonnonvoimien aiheuttamien tuhojen kanssa.

Kirjan keskeistä antia ovat yksityiskohtaiset ohjeistukset näiden vastusten selättämiseen.

Vaikka mielenkiintoa ja pitkää pinnaa olisikin, kaikkien lukijoiden tilukset eivät anna myöten oman puulajipuiston perustamista. Tästä näkökulmasta asiaa tarkastellessa lukija arvostaa kerrontaa rytmittäviä kertomuksia puulajipuiston perustamisesta. Yhtenä kuvataan kirjoittajan oman arboretumin rakentumista Ilmajoella.

Teoksen kirjoittaja Elina Saarikosken työ on versonut ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ja kirjoittajan omien kokemusten perustalta hyödylliseksi tietokirjaksi. Sisältöä hyvin palvelevan kuvituksen toteutuksesta on vastannut pääosin Else Kyhälä.

Perusta oma arboretum

Elina Saarikoski

Julkaisija: Tapio 2022

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

MULTAA

Koe kasvun ihme

Tilaa edullista multaa toimitettuna, tai nouda itse.

Metsäpirtin
multa

Tilaa: metsapirtinmulta.fi tai puh. 050 336 5703

Mullan valmistaja ja myyjä: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY
PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki, puh. 09 1561 2011 (asiakaspalvelu)

TAIMITARHATUOTTEITA

PUUT, PENSAAIT, HAVUT,
HYÖTYKASVIT, PERENNAT,
KÖYNNÖKSET...

MONIPUOLINEN VALIKOIMA
LAATUA!
PYYDÄ TARJOUS!

RENGON TAIMITARHA OY

Lukkopellontie 34, 14300 RENKO
puh 050 572 2634, 03-652 6122

www.rengontaimitarha.fi
myynti@rengontaimitarha.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

VIKSTENIN
TAIMISTO

Syrjäharjuntie 95
31300 Tammela
Puh. 040 733 3772
toimisto@vikstenintaimisto.fi
www.vikstenintaimisto.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

TAHVOSET

Elämää pihaan ja puutarhaan.

myynti@puutarhatahvoiset.fi

www.tahvoiset.fi

Kalenteri

KAM '19 - koulutus

3.11.2022

Kaupunkipuiden arvonmäärittämisalli
KAM'19: teoria ja harjoitukset.

Puunhoidon koulutus

15.-17.11.2022

Odotetut puunhoidon koulutuspäivät
järjestetään marraskuussa Helsingissä.

LHK-koulutus

23.11.2022

Viheralueiden luonnonmukaisten hule-
vesirakenteiden kunnossapitoluokitus,
kaikille avoin koulutus.

Metsäwebinaarit 1-3

24.11. Ilmastokestävämpi metsä

8.12. Metsäverkostot ja monimuotoisuus

15.12. Hallittu hoitamattomuus

Voimaa vihreästä - verkostotapaaminen

1.12.2022

Verkostotapaaminen koostuu webinaarista
ja virtuaalisesta tutkimustorista. Tavoitteena
on saattaa yhteen tutkijat ja kentän tut-
kimustarpeet.

Viherpäivät ja -tekniikka 2023

8.-9.2.2023

Viherpäivät 2023 perinteiseen tapaan
Jyväskylän Paviljongissa. Merkitse tapahtuma
kalenteriin ja seuraa: vyl.fi/viherpaivat

Lisätietoja tapahtumista: vyl.fi/tapahtumat

Tilauuskoulutukset:

Luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapito

Viheralueiden kunnossapidon viherammattilaisille järjestetään vuosina 2022 ja 2023 koulutuksia Viheralueiden luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapito LHK -oppaan käytöstä. Koulutuksessa perehdytään vuonna 2022 valmistuvaan LHK-oppaan sisältöön ja tutustutaan sen soveltamiseen luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapidon suunnittelu-, hankinta- ja käytännön töissä. LHK-opas täydentää Viheralueiden kunnossapito luokitus RAMS ja Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT -julkaisujen sisältöjä luonnonmukaisten hulevesirakenteiden luokituksen ja laatuvaatimusten osalta. LHK-opas julkaistaan Viherympäristön verkkosivuilla syksyn 2022 aikana. Oppaasta on myös mahdollista ostaa painotuote Viherympäristöliiton verkkokaupasta.

Koulutus on puolen päivän mittainen ja se muodostuu lyhyistä aihepiirin alustusluennoista, jonka jälkeen kurssilaiset pohtivat kouluttajan opastuksella pienryhmissä, miten kunnossapitoluokitus ja kunnossapidon laatuvaatimukset kannattaa huomioida viheralueiden luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapitotehtävissä käytännössä.

Koulutuksen tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen osallistujat tuntevat LHK:n sisällön ja osaavat soveltaa niitä omissa kunnossapidon työtehtävissään. Tämän lisäksi koulutus on hyvä tilaisuus vaihtaa ajatuksia, näkemyksiä ja kokemuksia luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapidosta.

Koulutus on tarkoitettu kaikille viheralueiden kunnossapidon kanssa toimiville viheralan ammattilaisille.

Kysy lisätietoja ja tilaa koulutus Viherympäristöliitosta: info@vyl.fi.

Lisää Viherympäristöliitosta www.vyl.fi

Toimisto:
Viherympäristöliitto ry,
Viljatie 4 C, 00700 HELSINKI
info@vyl.fi

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja,
Viherympäristöliiton yleiset asiat, viherpalvelu-
ja-asiat, 040 197 1273, taavi.forssell@vyl.fi
Tiia Naskali, viestintäkoordinaattori,
tiia.naskali@vyl.fi, 050 438 1860.
Heidi Ovaska, tapahtumakoordinaattori,
heidi.ovaska@vyl.fi, 040 592 5810

Maisemapäivää!

Kansainvälistä Maisemapäivää vietetään torstaina 20.10. Vuosit-
tain vietettävä päivä kannustaa osallistumaan maisemien tarkas-
teluun ja niitä koskevaan päätöksentekoon. Maisemapäivän kun-
niaksi ympäristöministeriö yhteistyökumppaneineen järjestää
kampanjoita, kilpailuita ja ohjattuja maisemakävelyjä, jotka tar-
joavat mahdollisuuksia tutustua maisemiin uusista näkökulmista.
Maisemapäivään voi osallistua maisemia ihailemalla, omalla mai-
sematapahtumalla tai osallistumalla valokuvauskilpailuun. Lisä-
tietoa kilpalusta ja tapahtumista: syke.fi.

**Turvallinen, viihtyisä, elinvoimainen
–monimuotoinen ja hyvinvoiva metsä**

METSÄWEBINAARIT

Viherympäristöliitto järjestää marras-joulukuussa metsien
monimuotoisuuteen keskittyvän webinaarisarjan. Sarjassa
paneudutaan kaupunki- ja taajamametsien monimuotoisuuteen
liittyviin asioihin kuten metsänhoidon tavoitteisiin, ekologisten
verkostojen kehittämiseen ja metsätuhojen hillitsemiseen.

Aiheet ja ajankohdat:

ILMASTOKESTÄVÄMPI METSÄ, to 24.11. klo 13-15
METSÄVERKOSTOT JA MONIMUOTOISUUS, to 8.12. klo 13-15
HALLITTU HOITAMATTOMUUS, to 15.12. klo 13-15

Hinnat:

50€ + alv 24% / webinaari
120€ + alv 24% / 3 webinaaria
Opiskelijahinta: 20€ + alv 24% / webinaari

Katso lisätiedot ja ilmoittaudu mukaan osoitteessa:

www.vyl.fi
Voit ilmoittautua koko sarjaan tai yksittäisiin
webinaareihin.

Webinaarisarjaa tukee Tapio Oy.

APURAHOJA

Nikolai ja Ljudmila Borisoffin Puutarhasäätiö sr. tukee
puutarha-alan liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä, alan
edistämistä harrastavia henkilöitä ja laitoksia sekä
puutarha-alan jatko-opintoja suorittavia henkilöitä.
Etusijalla vuonna 2022 ovat ilmastoälykkäät
puutarhatuotantoa edistävät hankkeet.
Pelkkiä matka-apurahoja ei myönnetä.

Hakumenettely

Hakemus tehdään säätiön hakulomakkeella, jota voi
tulostaa kotisivuiltamme. Säätiö ilmoittaa myöntämistään
apurahoista ja stipendeistä helmikuun loppuun
mennessä. Täytetty hakemus tulee olla perille
toimitettuna 15. marraskuuta mennessä osoitteessa:

Nikolai ja Ljudmila Borisoffin Puutarhasäätiö sr.
c/o Puutarhaliitto ry, Katarina Lassheikki,
Viljatie 4 C, 00700 Helsinki
(Tietoturvasyistä hakemuksia ei pidä lähettää sähköpostitse.)

Lisätietoja:

Asiamies Katarina Lassheikki, puh. 040 55 20 267
Varapuheenjohtaja Sven Engblom, puh. 0400 530 182
www.puutarhasaatio.fi

MYYNTIPÄÄLLIKKÖ

Viherympäristöliitto on vuonna 1991 perustettu viher-
alan valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka jäsenenä on
10 valtakunnallista viheralan ammatillista yhdistystä.

Myyntipäällikön ydintehtävänä on vastata Viherympä-
ristöliiton myyntityöstä erityisesti tapahtumiin liittyväs-
tä osallistumis- ja näyttelypaikkamyyntistä, julkaisujen
ilmoitusmyyntistä sekä sponsori-hankinnasta hands on
-periaatteella itse myyntityötä tehden.

Tehtävä on vakituinen ja kokoaikainen ja sisältää satun-
naisia ilta- ja viikonlopputöitä sekä satunnaista matkus-
tamista kotimaassa ja ulkomailla.

Lisätiedot:

www.vyl.fi tai toiminnanjohtaja Taavi Forssell,
040 197 1273, taavi.forssell@vyl.fi

Hae tehtävää:

Hakemukset ansioluettelointeen ja palkkatoiveineen
ke 19.10.2022 klo 18.00 mennessä taavi.forssell@vyl.fi

Suomen Puunhoidon Yhdistys ry

B. pendula var. carelica

Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry järjestää
26. Puunhoidon seminaari ja ammattilaisnäyttely 25.11.2022 klo 8.30-16
Astrum-keskus, Salorankatu 5-7, 24240 Salo

PUIDEN TILA - The space of trees

- 8:30 Aamukahvi, ilmoittautuminen ja näyttelyyn tutustuminen**
9:00 Seminaarin avaus
Puheenjohtaja Eeva-Maria Tuhkanen, Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry
9:10 Protection of trees during construction (esitys englanniksi).
Johan Östberg, Associate Professor/Docent at Nature Based Solutions Institute and Trädkontoret/The Tree Office, Sweden.
- 10:00 Tauko**
10:15 Ilmalapion käyttö puiden kasvualustan kunnostamisessa.
Arboristi Tomi Kivikorpi, Entti Oy.
11:00 Kaivamaton tekniikka puiden alittamisessa suuntaporaä käyttäen.
Patrik Wegelius, Several Oy.
- 11:30 Lounas ja näyttelyyn tutustuminen**
13:00 Huomionosoitukset
13:15 Concept of planning process on planting trees (esitys englanniksi).
Johan Östberg, Sweden.
- 14:00 Kahvi ja näyttelyyn tutustuminen**
14:45 Petolintujen suojelutyö tarvitsee avustajia.
Biologi Ilmari Häkkinen, Sääksisäätiön hallituksen puheenjohtaja.
15:30 Loppukeskustelu ja seminaarin päätössanat
16:00 Tilaisuus päättyy

Osallistuminen paikalla: SPY:n jäsenet 120 €, ei-jäsenet 150 €, opiskelijat 70 €

Osallistumismaksuun sisältyvät luennot, seminaarijulkaisu, kahvit ja lounas.

Osallistuminen etänä: SPY:n jäsenet 100 €, ei-jäsenet 130 €, opiskelijat 50 €

Etäosallistumismaksuun sisältyvät luennot ja sähköinen seminaarijulkaisu.

Etäosallistumisohjeet lähetetään ilmoittautuneille.

Sitova ilmoittautuminen 24.10.2022 mennessä ensisijaisesti Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry:n sivuilta löytyvän linkin kautta.

www.suomenpuunhoidonyhdistys.fi/tapahtumat/
Tarvittaessa osoitteeseen puheenjohtaja@suomen-

puunhoidonyhdistys.fi

Osallistumisen peruuttamisesta ilman lääkärintodistusta viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen peritään koko osallistumismaksu. Jälki-ilmoittautumiset SPY:n jäsenet 150 €, ei-jäsenet 170 €, opiskelijat 80 € sähköpostitse puheenjohtaja@suomenpuunhoidonyhdistys.fi

Järjestäjä pidättää oikeuden muutoksiin.

Seminaarin jälkeen on todistustenjakotilaisuus Hyriän, Livian ja Sedun valmistuville arboristeille. Yleisö on tervetullut seuraamaan tilaisuutta.

Safe to Play turvallisuuskoulutukset

S2P sertifiointit

Encyclopedia tietosovellus

Management hallinnointijärjestelmä

Inspector tarkastussovellus

Seuraava tarkastajakoulutus

22. - 30.11.2022.

Tiesitkö?

Kaikki ulkovapaa-ajan alueet kuuluvat saman kuluttajaturvalain alaisuuteen ja ovat näin ollen myös saman riskinarvioinnin alaisia.

S2P Inspect sertifioidun tarkastajan toimiala ei rajoitu vain leikki- ja liikunta-alueisiin, vaan se kattaa myös uimarannat, vaellusreitit ja muut vapaa-ajan alueet.

**SAFE
TO
PLAY**

Management

Safe to Play Oy

www.s2p.fi

Asiakaspalvelu

040 717 9536

sales@s2p.fi

**SAFE
TO
PLAY**

Inspector

Vähähiiliset CEVO-pihakivet

Päästövähennys 57%

CEVO
the carbon evolution of concrete

CEVO-Piano-kivet

Kankaanpään liikuntakeskuksen piha on päällystetty CEVO-pihakivillä.

CEVO-pihakivien päästövähennys on 57 % verrattuna vuonna 2020 valmistettuihin tuotteisiin.

Erona perinteisiin pihakiviin on pelkästään hyvin pienet CO₂-päästöt: tuote vastaa laatuominaisuuksiltaan täysin tavanomaista betoni-kiveä.

Saatavilla Orimattilan betonituotetehtaalla valmistettavaan kivimalleihin ja väreihin.

Valmistetaan toistaiseksi tilauksesta.

Harppaus kohti päästöttömiä pihakiviä

Uusien CEVO-pihakivien myötä tehtiin merkittävä harppaus kohti päästöttömiä pihakiviä. Tähän on päästy käyttämällä CEVO-kivissä sementtiä hyvin vähän, juuri sen verran, että niitä voidaan betonikiviksi kutsua. Sementti on korvattu muilla vähäpäästöisillä sideaineilla, joiden ansiosta myös tuotteen lujuus- ja muut ominaisuudet ovat vastaavat kuin tavanomaisilla pihakivillä.

Ensimmäinen CEVO-pihakivillä päällystetty pihakohde on valmistumassa Kankaanpään liikuntakeskukseen. Toistaiseksi CEVO-pihakiviä valmistetaan asiakkaille tilauksesta. Kysynnän kasvaessa CEVO-tuotteita lisätään myös varastovalikoimaan.

Lue lisää vähähiilisistä ratkaisuistamme

Rudus
FORMENTO

rudus.fi/vahahiilisesti

